

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

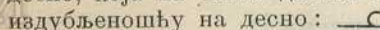
СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

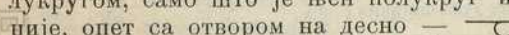
ВЕРТИЛОНАЖ

И ЊЕГОВА ПРАКТИЧНА ПРИМЕНА

— Д. Ђ. АЛИМПИЋ — (12)

Примера ради изнећемо и објаснићемо овде неколико скраћених израза, који се најчешће сусрећу у пракси, а међу тим имају интернационални карактер.

Тако реч: *изнад* представљена је помоћу једне хоризонталне линије, дужине од прилике 3^{mm}. и повучене с лева у десно, која на своје десном крају има један мали полукруг, са издубљеношћу на десно:

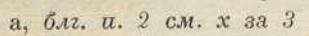
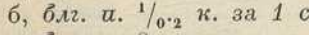
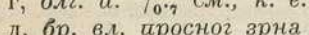
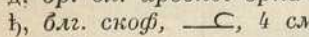

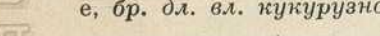
Реч *испод*, чије је значење противно значењу предходног израза, замењује се такође једном хоризонталном пртицом и полукругом, само што је њен полукруг испод хоризонталне линије, опет са отвором на десно —

Четири стране тела: антеријорна, постеријорна, екстеријорна и инферијорна представљене су почетним грчким писменима дотичних речи: *α*, *π*, *ε* и *ι*.

Изрази: *лево* и *десно*, који се тако често употребљују, замењени су: први помоћу знака *ℓ* а други помоћу знака *ℓ*.

Особени знаци у облику угла и троугла, представљени су нацртима у минијатури дотичних фигура $<$ и Δ , док се за изражавање односа *већег* или *мањег*, употребљују аритметички знаци истих појмова: $>$ и $<$. Тако исто употребљени су аритметички знаци и за означавање паралелног правца двају особених знакова.

Ако побројане примере за узимање особених знакова на сл. 20 испишемо сада скраћено, онда ће они изгледати овако:

- а, блг. и. 2 см. *x* за 3 см. ср. *ℓ* обр. (1),
 б, блг. и. $\frac{1}{0.2}$ к. за 1 см. кр. нс. (2),
 в, блг. и. 2 см., *x* на ср. обр. *ℓ* (3),
 г, блг. и. $\frac{1}{0.7}$ см., к. е. на *ℓ* стр. нс. (4),
 д, бр. вл. просног зрна за 2 см. ε. $<$ *ℓ*. о. (5),
 ђ, блг. скоф, 4 см. *κ*. *ι*. за 6 см. и *ℓ* од гр. а вл. (6),
 е, бр. дл. вл. кукурузног зрна за 1.5 см. гр. (7).

Извзимајући таблице о објашњавању знакова (коју ће уредништво у своје време издати заједно са израдом очију свију боја), овим смо у једно и завршили са излагањем сва три описа Вертилоновог система и сада нам још остаје да видимо како се сређују попуњени картони — да проучимо

Класификацију

Класифицирати попуњене картоне значи: *средити их тако, да се у свако доба, и само за неколико минута, може међу њима наћи не само картон оне раније мерене индивидуе чије је име познато, већ и оне, која се враћа у један антропометриски биро после 20, 30 па и више година под сасвим другим и у сасвим другом облику.* Колико је, пак, та важна и замашна ствар о томе, мислим, није потребно нарочито говорити. Најтачније мере и најсавршенији описи, били би скоро ништавни, кад неби било пута и начина користити се њима. Шта би, рецимо, радили они у Паризу где је до сада измерено 500.000 индивиду-а, и где се дневно констатује идентичност на стотину лица, кад би, за свако од тих лица, морали по наособ прегледати свих оних 500.000 картона? То би апсолутно немогуће било извршити и за читав месец, а камо ли за један дан.

После изложеног, лако је, мислим, увидети вредност тачне класификације, без које, би, може се слободно рећи, цео Вертилонов систем, имао врло мале, скоро никакве вредности. Ну, проицателни дух Вертилонов, није га ни овде изневерио. Узимљући за основицу своје класификације оне мере, које су најсталније код исте, и најразличније код разних индивиду-а, он

је успео, да испуњене картоне класифицира до савршенства. Сам начин, којим он то изводи, тако је прост и лак да га и лајци могли, за веома кратко време, схватити.

Да би нам своју класификацију у теорији што јасније представио, Берлитон узима једну множину 120.000 антропометриских описа и дели:

- I *на мушке*,
 II „ *женске* и
 III „ *малољетнике* (лица испод 21 годину).

На основу тачних статистичких података, до којих је дошао дугогодишњим искуством, Берлитон тврди: да ће у овој множини од 120.000 описа, бити 20.000 женских, 10.000 малољетника, а остали 90.000 обухватаће лица мушког пола.

Ових 90.000 описа одраслих индивидуа, који, као што се види, представљају $\frac{3}{4}$ од целокупног броја измерених личности Бертилон даље дели *према дужини њихове главе* на:

- 1, *Мале*, т. ј. оне са малом дужином главе,
 2, *Средње* и
 3, *Велике*.

Дужни смо овде поменути, да су ове поделе, после дугог истраживања, а на основу богатих статистичких података, тако удешене: да у свакој од њих има приближно подједнак број индивиду-а — у овом случају дакле по 30.000.

Свака од ове три поделе, подељена је даље за себе, и то *према ширини главе* на:

- а, *Мале*, којих од прилике има до 10.000.
 б, *Средње* „ „ „ „ и
 в, *Велике* „ „ „ „

Ових девет подподела раздељени су даље *према дужини средњег прста* на:

- а,¹ *Мале*, којих од прилике има до 3.300,
 б,¹ *Средње* „ „ „ „ и
 в,¹ *Велике* „ „ „ „

На овај начин добили смо 27 подподела, које се доле деле *према дужини ногџ* на:

- а,² *Мале*, од прилике до 1.100 описа
 б,² *Средње* „ „ „ „ „
 в,² *Велике* „ „ „ „ „

Дужина лакта (левог) пџта је главна подела, према којој се горњих 81 подподела раздељују на:

- а,³ *Мале*, т. ј. са малом дужином лакта, којих ће приближно бити до 360 на броју,
 б,³ *Средње* са истом количином описа, и
 в,³ *Велике*, којих такође има 360 на броју.

Овом последњом поделом добивено је 243 подподеле до којих се обично стаје у пракси, али теорија допушта и даље дељење, које би се, по изложеним принципима, имало још извршити:

VI *Према разлици у висини стаса*, опет на три групе: *мале*, *средње* и *велике*.

VII *Према разлици у дужини малог прста*, опет на *мале*, *средње* и *велике*,

VIII *Према боји очију* и најзад

IX *Према дужини уха*, која би подподела онај огроман број од 120.000 свела по 3—4 описа.

Ну, као што рекох, ово је само у теорији, а пракса обично стаје са поделом по дужини лакта, који у овом нашем примеру, ограничава тражење извесног старог картона на број од 360 описа. Ма колико да је овај број мали према оној огромној множини од 90.000 из које је постао, ипак би у пракси веома незгодно било, кад би се, у случају истраживања једног стаза то картона, морало прегледати свих 360 картона, или, у случају среће, бар половину од овог броја. Остављајући на страни може се би то био веома заморан, а после дуже употребе исподине Мидосадан посао нарочито у већим антропометриским

II

Стас м.....	Дужина ширина Јагодице Десно ухо	Леви ср. прст Леви мал. прст Лева нога Леви лакат	Боја левог ока	Бр. класе Ауреола Периферија Особености	Стар Рођен Срез Округ Држава
Крив. леђа.....					
Дуж. раш. руку.....					
1 м.....					
Стас седећ. О.....					

Место за фотографију

Боја косе { Боја
 { Особен
 Боја браде { Боја
 { Особен
 Пигмент
 Особен
 Мери у Београду месеца
 190... од Р.....
 Оверен од.....

Палац десни	Пок. прст л.	Средњи л. прст	Мали л. прст
-------------	--------------	----------------	--------------

II (ПОЛЕЂИНА)

Бр.....
 Име и презиме
 Надимак и лажно име.....
 Народност..... Шта је учио?.....
 Сип..... и.....
 Занимање..... Последње место пребивања.....
 Докази идентичности.....
 Односи.....
 Војне обавезе.....
 Раније осуде, број њихов.....
 Место и узрок ранијег затварања.....
 Узрок сад. затварања, означање кривиче.....

Особени знаци

I.....	III.....
.....
.....
.....	IV.....
.....
.....
.....	V.....
.....
.....	VI.....
.....

Пре но што би се попуњени картони класифицирали, они се у изводу преписују у нарочите књиге тако зване *антропометриске регистре*, чији листови, на своме заглављу, носе штампане рубрике за антропометриске и биографске податке, а у својој средини, место за фотографију. У ове регистре, којих може бити више у једној години, уписују се мерене личности по хронолошком реду. Нема потребе, да то уписивање буде по азбучном реду, јер постоји класификација по азбуци, помоћу које се у свако доба може наћи тражени картон, на коме је опет означена страна дотичног регистра.

Једном у регистар уведена индивиду-а, не уводи се, у случају њеног доцнијег доласка у биро по нова, већ се само

у регистар дописује њена биографија, која увек мора бити основана на аутентичним подацима. Колика је пак вредност ових регистара, нека послужи као доказ то, што се пресуде над рецедивистима изричу у појединим земљама само на основу података који се у њима — овим регистрима налазе.

Разуме се већ по себи, да се ови регистри морају најбрижљивије чувати, као и да њихова садржина, из многих обзира, мора бити не приступачна за све, сем иследних власти и судова.

Овим се уједно и завршава наша излагања о Бертилонажу, а дела из којих су она црпљена ова су: Identification Anthropometrique и De la Reconstitution du Signalement Anthropometrique an moyen de vêtements од Бертилона, Identificarea Antropometrica — Methoda Bertillon de doctorul M. Minovicî, La photographie judiciaire avec Appendice sur la classification, опет од Бертилона и, Scôla Antropologică de D-r N. Minovicî (junior) Bucuresci 1900 год.

РАСПИСИ

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

ПМ 14990
 5 септембра 1896 год.
 У Београду

Начелству округа

Господ. Министар финансија писмом својим од 2 ов. мес. КМ 11384 извештава ме о следећем:

»У колико је потребно да се на тачно прикупљање свију државних прихода обрати нарочита пажња, те да се сви приходи у држ. благајну у што већој мери уносе, у толико је не од мање важности, и потребе за државне интересе, да се обрати пажња на издавање новца, те да издавања државна буду свуда подједнака и за једно исто време. Никако не сме да буде да се у појединим надлештвима издаје било плата или за друге потребе по неколико месеци у напред, док у другим надлештвима не само да нису измирене текуће потребе, већ су остале неизмирене за неко време. Поред тога дешавали су се случајеви да су старешине и у опште старији чиновници у појединим надлештвима узимали плату по два—три месеца унапред, док осталом особљу нису издавали плату ни за раније месеце.

Сада настаје питање: на који начин је у опште могућно да са узима два—три месеца плата унапред, када је то противно законским прописима као и закону о уређењу Главне Контроле и када се према закону од 30 октобра 1844 год. §-5 (збор. III стр. 200) дневник благајне мора сваког месеца закључити и од старешине надлештва преглед касе извршити и дневник (касе) потписати, те на тај начин би се у дневнику имала расхатовати напред предузета плата. Ово је с тога могућно, што се напред узета плата не раскодује у дневнику, већ се држи у привременим издацима. Према распису Министру финансија од 3 октобра КБр. 11011/87 привремени издаци могу бити само на име плате у текућем месецу, а не за друге месеце.

Поред тога има чиновника, који приликом премештаја из једног надлештва у друго изузимљу на привремене признанице из надлештва извесне суме новаца, било на рачун својих плата за идуће месеце било на рачун дневнице и подвознине кад су премештани по потреби.

Сви ови поступци, не само да су у противности са законским одредбама, него повлаче за собом и одговорност, како за онога који на тај начин новац из државне касе изузима, тако и за онога, који то допушта.

По закону од 10 септембра 1845 год. Бр. 1427 (збор. III стр. 90) наређено је: да се издаје плата при крају сваког месеца по платном списку, а на привремену признаницу може се аконто плате узети само за текући месец и то на личну одговорност рачунополагача (в. распис од 3/10—1887 год. КБр. 11011). Право на дневнице и подвознине стиче један државни посленик кад *уписе на своје ново опредељење и поднесе за то рачун* с потребним исправама.

Само у ванредним и преко потребним случајима може се дати аконто попутнине и то само онда, ако Ви, Господине Министре, изволите одобрити.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Да би дакле и у пословима ове врсте сви државни посленици били упућени на правилан и законит рад, част ми је господине Министре, умолити вас, да изволите свима подручним вам надлежнима *најстрожију наредбу* издати, да се забрањује свако изузимање новаца било из државне или депозитне касе и показивање признацица у виду привремених издатака.

Само на тај начин моћи ће се потпуно сачувати државни интереси, с тога Вас молим, Господине Министре, да изволите наредити, да се ово свима посленицима државним на потпис саопшти с тим, да ће они који не извршују ову наредбу било наређење, да се привремени издаци одмах измире, најосетливије кажњени бити“.

Саопштавајући ово начелству у вези расписа од 18 јануара ове год. П№ 1002, ја му препоручујем, да у будуће по овоме најстроже поступа и да ради тога саопшти овај претпис и свима подручним му среским властима са озбиљном напоменом, да ће сваки онај чиновник, који би поступио противно овој мојој наредби, неминовно искусити непријатне последице.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

П№ 12625

1 јуна 1901 год.

у Београду

Начелству округа

Дознао сам, да многе полицијске и општинске власти не предузимају ништа за сузбијање учестаних иступних кривица, које су предвиђене у закону о лову, и да је, због тога, све већи број људи, који лове и онда, кад је по чл. 16 тога закона лов корисних дивљачи, забрањен; или тамане оне корисне животиње, које је, према члану 5 закона, сасвим забрањено ловити; а неки, опет, лове и ако немају ловачку карту, коју предвиђа члан 11 и коју по члану 13 истог закона „сваки ловац мора у лову имати при себи“.

Поводом овога и нарочите представке Управе савеза ловачког удружења, препоручујем начелству, да скрене пажњу свима среским властима у округу на строго и тачно вршење дужности из члана 27 и 28 закона о лову и сваку појављену кривицу из поменутог закона узимају у поступак и расправљају као хитну ствар, у року, који је одређен по члану 35; а нарочито, кад би тужбе, или доставе, долазиле од надлежних надзорних органа из тач. а и б чл. 24, али појединих ловачких удружењу по чл. 29 поменутог закона.

Сваку доставу о неизвршеној дужности среских и општинских власти, начелство ће, на личну одговорност окружног начелника, одмах узимати у поступак, и Министра Народне Привреде извештавати, како би он, према одговорном службеном органу, за сваки доказани случај намерно пропуштене, или неправилно извршене дужности, могао применити казну из чл. 41 и 42 поменутог закона.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

П№ 14820

6 јуна 1901 год.

у Београду

Начелству округа

Приметио сам, да многи полицијски чиновници узимају на рачун плате из државне касе много веће суме него што износи њихова једномесечна плата и да се узета сума не може измити за један месец од кад је изузета, него се као привремени издатак повлачи за дуже време и око наплате истог води дуга и бескорисна преписка.

Сем тога, неки чиновници чине још веће погрешке, што из државне касе узимају унапред знатне суме на рачун квартирине и сталног додатка, ма да се, ни по закону ни по расписима, додаци ма које врсте, не могу, ни у којем случају, унапред узимати, ни у најмањој суми

Често се дешавају и случајеви, да старешине или руковојци касе полицијских надлештава издају новац на рачун дијурни појединим чиновницима, кад су сви као чланови извесних комисија одређени и ако за такве исплате немају право без одобрења надлежног Министра.

Препоручујем начелству, да обрати најозбиљнију пажњу, да се овакве неправилности које су у основи противне закону и службеним прописима, не догађају и да, на ту циљ, свима полицијским чиновницима на потпис саопшти, да ће наредбодавце и руковојце касе, као одговорне у првом реду, а сем ових и оне, који противно овом распису изузимају „аконто“ најстроже казнити, па и из службе отпустити, а у тежим случајевима да ће их, за злоупотребу, предавати суду, у смислу закона о чиновницима грађанског реда. Уједно нека начелство нареди, да се од дотичних чиновника све суме, које су неумесно изузели, одмах наплате и у касу унесу.

О томе, да је начелство овај распис примило и свима га полицијским чиновницима саопштило, поднеће ми извештај.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

П№ 12410.

8 јуна 1901 год.

у Београду

Начелству округа

Господин Министар финансија писмом од 26 прош. мес. ПрБр. 1474, јавља ми, како се уверио, да општински судови, у многим случајевима, противно закону о таксама, не наплаћују уредно прописну таксу у маркама.

Поводом тога, препоручујем начелству да одмах нареди среским властима, да повремено и чешће прегледају акте канцелирија општинских судова и уверавају се, јесу ли таксу правилно наплаћивали. Сваки доказани случај неправилне радње у наплаћивању и поништавању таксених марака, нека среске власти, по закону о таксама, одмах узимају у поступак и у границама надлежности из члана 10. и 42. истог закона расправљају, а Господина Министра Финансија о свакој изреченој казненој осуди извештају.

Приликом изласка у округ, нека начелник окружни у појединим општинама и сам изврши овакав преглед и на тај начин контролише, је ли среска власт извршила своју дужност у смислу овог расписа.

У осталом, нека начелство среским и општинским властима скрене пажњу, да ће Г. Министар Финансија повремено упућивати свога изасланика, у циљу нарочитог контролисања, да ли се полицијске, општинске власти правилно придржавају закона о таксама.

На случај неисправног вршења овог наређења, примењивају према одговорним органима најстрожије дисциплинске мере, по закону о чиновницима грађанског реда, без обзира на казнену фискалну одговорност, која је, за такве случајеве, у закону о таксама предвиђена.

Препоручујем начелству, да са овим наређењем упозна среске и општинске власти у округу.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СБр. 6041

28 јуна 1901 год.

у Београду

Наредба

Управа врачарске штедионице као концесионар рибарске бање, представила ми је, да неке окружне војне команде и општинске власти упућују својим објавама сиротне болеснике на бесплатно купање у рибарску бању, а исто тако да долазе од своје воље и друга лица снабдевана једино уверењем порезника о њиховој сиромаштини, па на основу тога траже, да им се даде бесплатно стан и купање.

Тачком 5 чл. 9 концесије, као и чланом 14 уговора предвиђено је, да дозволе и објаве за бесплатно купање сиротиње и официра, који су у ратовима оболели, даје Централна Санитет. Управа подручног ми министарства.

Да би се избегли сукоби, а и поједини оваки посетиоци бање и болесници сачували од могуће штете

Наређујем:

1., Да бањска управа бање рибарске у будуће даје бесплатно купање, па евентуално и бесплатан стан, само оним

болесницима, који јој поднесу за то дозволу и одобрење Централне Санитетске Управе.

2., да сваки болесник, који се жели користити овим благодетељем, мора се обратити благовремено санитарском одељењу, писменом молбом, уз коју да приложи: лекарско уверење о потреби лечења у бањи рибарској и прописно уверење пореских власти о сиромаштини.

3., Војене власти, и установе, које своје поједине болеснике према потреби по савету лекара, желе упућивати у поменућу бању, закључно до чина наредника, чиниће своје предлоге санитарском одељењу званично.

4., Официри се обраћају непосредно и писменом молбом, само за бесплатно купање, као и болесници означени у тач. 2 ове наредбе.

Наредба ова у пуној мери и без изузетка, почеће се примењивати од 15 јула тек. године.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

П.№ 5491

8 марта 1898 год.

у Београду

I

О ДЕПОЗИТНИМ КАСАМА

Начелству округа

Из послатих ми извода о привременим издацима, из депозитних каса тога начелства и среских власти у томе округу, — видио сам, да има и сувише неправилно издатих новаца, у ранијим годинама, разним чиновницима и осталим службеницима државним, на име аконтације, плата, сеобног трошка и осталог, што је гребала одавна наплатити и касе попунити, а тако исто, да има и великих издатака, учињених: аконто дијурне по закону о трошковима управних власти; аконто бира свештеничког и томе подобно.

Оваква је радња власти, за сваку осуду, и не да се ничим правдати, за то јој се мора једном крај учинити; а, да би се то постигло, препоручујем начелству да нареди и свом збиљном настану, те да се сви привремени издаци, који се сада по депозитним касама налазе, *што аре* у ред доведу, у којој целији наређујем:

1., да се с места преко надлежних власти тражи наплата аконтираних сума, од свију лица која су те суме аконтирала, или, ако су они сада у немогућности — да то плате, онда од оних чиновника, који су за те издатке одговорни или као наредбодавци или као руковаоци каса, — оставив истим властима (којима се за наплату пише) за то рок, па ако и која власт наплату у томе року не изврши и наплаћени новац не пошаље ради попуње дотичне касе, онда да ми се сваки такав случај доставља, ради даљег мог поступка;

2., да се у будуће, свештеницима не издаје из депозитних каса ништа аконто бира, ма да у каси за извесног свештеника имаде и прикупљеног новца за ту цел, већ, да се исти бир, у колико је за кога свештеника у ствари покупљен и у касу унет, у толико и издаје дотичном свештенику, и то одмах преко депозитне књиге и на квити, која да се с места по правилу разведе и расходује; а да се такве квите у будуће не држе више по касама, и не воде као привремени издаци, као што је то до сада на многим местима чинено, пошто ти издаци у ствари и нису привремени, кад се чине из новаца за ту исту цел прикупљених;

3., да се до сада аконтиране суме на име бира, од стране појединих свештеника, с места наплате из оних сума новаца, које су суме да ту цел и покупљене, па квите из привремених издатака извуку и по депозитним књигама разведу и расходују, према правилима о руковању са депозитним касама, те да се на тај начин касе попуње и са тим привременим издацима једном за свагда пречисти; и

4., да се у будуће чиновницима и служитељима, издаје на име дијурне по закону и трошковима управних власти, само оно и онолико, колико начелство буде одобрило, али и то никако из депозитних новаца, већ искључиво и само из оних новаца који су на ту цел и прикупљени. Тако исто да се и остали издаци чине, али ипак ни у коме случају без знања и одобрења начелства, односно среских начелника, који ће за таква одо-

брења и сву одговорност сносити, ако би их неумесно издавали, те би због тога каква штета за касу доцније наступила или би се учињени издаци због неумесно издатих одобрења, морали по каси повлачити за дуже време од онога истога месеца у којима су и учињени, — и тиме били задржани од извршења они издаци, који би се у том времену имали правилно из касе издати, и за које је потребан новац у касу унесен.

Свако противно поступање у будуће сматрају као непослушност према наредбама представљених власти, и немарно и неуредно вршење службе, за шта ћу одговорне чиновнике подвргавати строгој законској казни.

Да би се пак могао уверити, како је и у колико ова моја наредба послужана и извршена, препоручујем начелству, да ми на *концу месеца јуна* тек. год. пошаље спискове свију привремених издатака, који се тога дана затеку у његовој и среским депозитним касама, са извешћем: колико је до тога дана наплаћено и изравнато, од привремених издатака који се буду нашли у истим касама, приликом пријема ове наредбе, и какви су поименце учињени кораци и где, као и за које издатке, да се исти доведу у ред и изравнају.

Ове изводе са извешћима, треба послати тако, како ће овде бити *најдаље и неизоставно до 10 јула ове год.*, па како би се према показаном стању ствари, урадило даље шта треба. Напомиње се, да се за неподношај ових извода и извешћа на време, *неће примати никакви изговори.*

За неизвршење ове наредбе на одређено време, одговараће окружне, односно среске старешине.

О пријему ове наредбе поднеће ми се одмах извешће.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

П.№ 7217

26 марта 1899 год.

у Београду

II.

Начелству окр. тимочког

За то што ми многа окружна начелства неједнако и врло неуредно шаљу месечне изводе о стању својих и среских депозитних кас са списковима привремених издатака, противно постојећим наређењима о томе, па ми се тиме спречава могућност да контролишем рад дотичних органа на сређивању послова по депозитним касама, налазим се побуђен овим, још једном и последњи пут, препоручити свима па и томе начелству да ми те изводе са списковима привремених издатака у будуће шаље за сваки месец уредно, и тако да у Министарство стижу редовно сваког 10-ог датума у идућем месецу. — А да би ти изводи и спискови били једнообразни начелство ће наредити да се у њима отворе овакове рубрике, и то:

I У изводима о стању депозитних кас

а, текући број.

б, депозитни број.

в, дан, месец и година, кад је новац примљен у депозитну касу.

г, садржај, и

д, колико је новца по коме предмету свега примљено.

II У списковима привремених издатака

а, тек. број.

б, зашта и коме издатак учињен

в, дан, месец и година кад је издатак учињен

г, колико је свега издато

д, нумера акта и по чијој је наредби издатак учињен.

За месеце *Јануар* и *Фебруар* ове године начелство ће ми овакове спискове и изводе послати у року од *осам дана* по пријему ове наредбе, а за Март и остале идуће месеце слати ми их у року напред означеном.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

П.№ 7189

27 марта 1899 год.

у Београду

III

Начелству округа

Главна Контрола актом својим од 17. овог месеца № 4556. известила ме, да су месни рачуноспитачи по окрузима, при-

ним редовних месечних прегледа депозитних каса, приметили, да се из истих каса чине неправилни издаци и разне аконтације, међ којима се по где-где налазе и аконтације самих окружних начелника.

Ако и у колико ово стоји, даље се не сме такво поступање дозволити, јер је противно:

1., Највишем решењу од 1. Августа 1845. год. (збор. IV. стр. 85.) по коме се новац не сме у каси задржати више од 15 дана, пошто је депозитни новац у опште приватна својина;

2., Распису Министра Унутрашњих дела од 25. Јуна 1865. год. П№ 4.603, по коме се депозитни новац не сме ни на шта друго употребити, сем на оно зашта је опредељен; и

3., Распису Министра Унутраш. дела од 29 Маја 1869. год. П№ 2721, по коме се из депозитних каса не смеју чинити никакви привремени издаци.

Уверен и сам о тој неправилности код појединих депозитних каса, препоручујем свима, па и томе Начелству, да у будуће забрани ма и најмањи неумесни издатак из депозитних каса, а нарочито аконто плате и друго, пошто за то постоје нарочите државне касе; а у колико тога до сада буде затечено, да без икаква оклевања дотичне суме наплати и издатак попуни, како би се свака могућа штета отклонила, за коју увек стоји држава одговорна.

За неизвршење ове наредбе и противно будуће поступање одговараће дотични старешина.

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

Један општински писар пита нас:

Да ли полицијска власт, при потврди пуномоћија, које извесна општина издаје општинском пуномоћнику, има права да, по закону о таксама, наплати, осим два динара таксе за потврду, још и на сваког часника општинског суда (председника, чланове и одборника), који то пуномоћије у име општине издају, још и по 50 пара динарских за пријаву, или треба да наплати свега: 2 динара за потврду и само 50 пара динарских за пријаву?

На ово питање одговарамо:

Кад суд и одбор општински — председник, чланови и одборници — у име општине, издају пуномоћије коме лицу па га подносе и полицијској власти на потврду, онда они, као надлежни општински часници, сви скупа, представљају своју општину као једно правно лице, и, према томе, дотична власт, која потврду тога пуномоћија врши, треба да наплати таксу за потврду и пријаву онако, као што исту наплаћује кад јој једно приватно лице поднесе пуномоћије на потврду. То јест, 2 динара таксе у маркама за потврду пуномоћија, и само 50 пара динарских таксе за пријаву, а не на сваког часника општинског по 50 пара.

* * *

Један општински писар пита нас:

Како се има рачунати ово време од 3 месеца за застарелост пресуда по иступним кривицама, које изричу полицијске и општинске власти по трећој части казненог законика, и, да ли застарелост пресуде прекида молба поднесена за помиловање, или радња власти, да се осуђено лице, по истој пресуди, пронађе ради издржања досуђене му казне?

На ово питање одговарамо му:

По § 396 казненог законика, све иступне кривице застаревају по истеку три месеца од времена кад су учињена, изузимајући: крађе, преваре и утаје, у вредности преко десет гроша чаршијских (или 2,10 динара), које застаревају за годину дана.

По последњем одељку овога истог §-а, пресуда, којом је неко за иступење осуђен, застарева за онолико време за колико би застарила и сама учињена кривица, за коју је дотични осуђен, рачунајући од дана кад је пресуда постала извршена, или, ако после тога кривац побегне из руку власти, од дана кад побегне.

Према овоме пресуде, које изричу полицијске и општинске власти, по трећој части казненог законика, застаревају за три месеца од дана када су постале извршене, осим пресуда за крађе, преваре и утаје, о којима је горе реч, које застаревају за годину дана, или, ако после тога кривац побегне из руку власти, од дана кад побегне.

Према овоме, време застарелости иступних пресуда, треба рачунати овако:

На пр. општинска или полицијска власт изрекла је своју пресуду по извесном иступном делу по трећој части казненог законика, и пресуду саопштила осуђеноме лицу. Ако то осуђено лице, у року који је предвидео § 15 и 16 полицијске уредбе противу изречене пресуде не поднесе надлежној власти жалбу, онда је пресуда, одмах првога дана, по истеку тога рока, постала извршна, и, време њене застарелости почиње тећи од тога дана. А, ако је осуђено лице поднело жалбу противу исте пресуде па је надлежна власт пресуду оснажила својим решењем, онда застарелост пресуде почиње тећи од онога дана кад је пресуда од више власти одобрена, т. ј.: од дана под којим је датирано решење којим се пресуда оснажава.

На случај пак, да је осуђено лице, после извршености пресуде, благовремено, било у рукама власти, ради извршења исте пресуде, па је том приликом из руку власти побегло, онда застарелост пресуде почиње тећи од дана тога његова бегства. А, застарелост пресуде не пропада ни молба подношена за помиловање, нити икак радња власти да се осуђено лице пронађе ради извршења пресуде.

* * *

Од једног општинског писара, добили смо на расправу једно овакво питање:

1. Кад нека личност дође општинском суду и достави, да јој је украђена нека мртва ствар, или жива стока, а не зна лично крађивца, нити има ма каквих доказа о покрађи и крађивцу, већ изјави жељу, да покрађу и крађивца, на основу голе сумње претресом или истраживањем по становима и осталим зградама и појатама учини и потражи, код појединаца или у више становна, — онда, у оваквом случају, има ли места и по ком закону, да општинска власт, може тражити покрађене предмете и т. д. и на који начин? Јер по § 55 крив. поступка, сматрам, да се истрага може чинити само онде где има личног крађивца или ма с које стране каквих доказа противу некога. Али, кад као што горе наведох, — нема никаквих доказа о покрађи и о крађивцу, већ само гола сумња, — онда, има ли места оваквом истраживању крађа у смислу чл. 30 устава, — или нема.

2. На случај, да има места, па кад се од покрађе ништа не нађе код осумњиченог лица, коме се, према чл. 30 Устава, мора дати одмах писмен акт, у коме, кад стоји да нема од покрађе ништа нађеног, онда, сматра ли се и по коме закону, да овде постоји иовреда личне части онеме, у чијем се стану и зградама претрес учинио или се не сматра.

3. Ако се сматра да има какве кривице, онда по коме се закону она извиђа и казни; и

4. Је ли и по ком закону дозвољен општи претрес становна једног села, на глас о хајдучији или о каквој великој крађи, и, треба ли и овде издавати писмене акте претресаним лицима по горе наведеноме члану Устава, или не треба?

На ова питања одговарамо овоме писару следеће:

По нашем мишљењу, члан 30 Устава није забрањено претресе становна, у циљу истраге, него је само једна превентивна мера, да се стане на пут злоупотребама, које се могу, аконто тога, учинити. У осталом то се види и из текста овога члана, који вели, да се претрес може вршити само под извесним условима, који су регулисани специјалним законом. Тај специјални закон јесте кривични судски поступак, а поименце глава VIII крив. суд. пост. Претресајући поједине § § ове главе видимо на који се начин претрес становна може вршити. Тамо су изложене све мере, које је дужан иследник у случају претреса да предузме, а које се у главном своду на то: да претходно донесе разлозима поткрепљено решење на основу којег ће претрес стана вршити, да то решење преда осумњиченом после чега ће претрес вршити, и да после извршеног претреса дотичноме лицу чији је стан претресан, по члану 30 Устава, одмах на месту изда писмени акт о томе: је ли што и шта поименце нађено у његову стану, ко је, по чијем налогу и зашто претрес вршио.

Разлози за претрес становна могу бити многобројни и у свима случајевима различити. Њих ређати било би илузорно. Зато је законодавац оставио иследнику широко и отворено поље у овоме правцу, те да он сам може да резонује да ли је претрес потребан или не? Отуда и јесте довољна само гола сумња приватног тужиоца, те да се претрес стана изврши, нарочито

пак и за то, што та *гола* сумња никад није без ичега другог, него увек у вези са неким удаљеним или ближним основима подозрења које добар иследник може назрети и предвидети. Никаки обзир не могу руководити иследника да претрес не врши, кад приватни тужилац то на протоколу захтева, па ма то било и на основу голе сумње, јер за приватног тужиоца има казнене одговорности, ако је он ту своју сумњу у злобној намери употребио § 209 крив. зак. По овоме §-у дакле, има се лажни тужилац казнити, ако се докаже да је он то „у злобној намери“ учинио, а дело се извиђа на тужбу приватног тужиоца, као преступ. Иначе, ако се то не докаже — да је приватни тужилац претрес захтевао у рђавој намери — само тај *факт* што је некоме стан претрешен, не сачињава казнимо дело. Јер ако би се то дозволило, дало би се могућности кривцима, да се на овај начин заклањају једне мере, која је за истрагу од неопходне потребе.

И претрес станова целог села у важним и хитним случајевима (хајдучија, велика крађа и др.) дозвољен је на основу истог принципа: проналаске кривца и ствари. И овде се сваком појединцу мора саопштити решење о претресу, само што то решење може бити заједничко за све, а после извршеног претреса резултат је лако саопштити сваком појединцу актом у коме ће се изложити резултат претреса.

* * *

Један општински писар упутио нам је следећа питања:

1, Тачка 4 под а. § 471 грађ. поступка штити земљоделцу од пописа и продаје за приватне дугове два вола или два теглећа коња. Но, кад је случај, да земљоделац нема никакве друге теглеће стокe осим једнога теглећег коња, да ли се може истоме тај коњ узети у попис и продати за наплату приватног дуга?

2, Допуном овога § од 1898 године, земљоделцу је, поред теглеће стокe, заштићено још и: једна крава са телетом, једна кобила са ждробетом и т. д. Али, кад земљоделац нема кобилу са ждробетом, већ у место кобиле има само једног јахаћег коња, да ли се тај коњ може пописати и за приватне дугове продати; и

3, Кад земљоделац има само једну краву и једног вола као теглећу стоку, а више никакве теглеће стокe нема, да ли му се у таквом случају може одузети и за приватан дуг продати и онај један во који му са кравом заједно служи као теглећа стока?

На сва ова питања одговарамо:

§ 471 грађанског поступка са његовим изменама и допунама од 1898 године, штити земљоделцу од продаје за приватне дугове: два вола или два теглећа коња, једну кобилу са ждробетом, и једну краву са телетом, и т. д.

И, кад тај законски пропис штити земљоделцу од пописа и продаје за приватне дугове сопственост од шест грла крупне стокe, онда се само по себи разуме: да се то благодејање мора распростраити и на: једног коња теглећег, једног коња јахаћег, једног вола и једну краву.

Према томе земљоделцу се, по нашем мишљењу, не може у попис узети ни продати за приватне дугове: ни онај теглећи коњ и кола, о коме је реч у питању под 1; ни онај јахаћи коњ, о коме је реч у питању под 2; нити онај во па ни крава, о којима је реч у питању под 3.

* * *

Један општински писар пита нас:

Да ли се продајом имања умрлог дужника, земљоделца, могу наплаћивати дугови његови које је он код приватних поверилаца учинио за свога живота, и онда, кад је он после своје смрти оставио само 5 дана ораће земље и кућу с окућницом од једнога дана, без и једне мушке главе у кући, *до само једну неудару кћер, као једину наследницу тога имања*, — на све ово имање, повериоци су још за живота дужника ставили интабулације, па сада, после његове смрти, траже наплату дуга из тога имања. Међутим, умрли дужник — земљоделац — ни у време задужења није имао више имања од оног које је горе означено?

Ми му на ово питање одговарамо:

По § 471 грађанског поступка, земљоделцу се не може за приватне дугове продати 5 дана ораће земље и кућа са плацем од једнога дана, нити по томе законском пропису, сам земљоделац може околико имање продати или *ма којим начином отуђити*.

А *интабулације*, које су на означено имање стављене, за живота умрлог земљоделца, као дужника, *без вредности су*, јер је по § 380 поменутога поступка прописано: да се обезбеђење не може тражити на оне ствари и на онолико, колико се за извршење пресуде узети не може (§ 471 грађ. поступка).

Кад ствар по закону овако стоји, онда се *из горе означеног имања умрлог земљоделца*, који је после своје смрти оставио кћер као наследницу, *не могу наплаћивати никакви дугови приватних поверилаца*, које је покојник за свога живота учинио, ма да је то имање и интабулисано за те дугове, јер се пропис § 471 поменутог поступка не односи искључиво на личност земљоделца и не штити право самој личности земљоделца, да му се не могу продати пет дана ораће земље и кућа с плацем од једнога дана, него то правило обухвата под собом земљоделца у потпуном спису, са свом његовом фамилијом, куда спадају и жена и деца његова, и кад се у грађанским потраживањима не могу земљоделцу за дугове продати пет дана ораће земље и кућа с окућницом од једнога дана, онда, то исто имање, *и после његове смрти има тако исто остати његовој деци* без обзира и на шта друго, нити се оваквим имањем, према споменутом § 380 грађанског поступка, може ко год осигуравати, т. ј. интабулацију на исто имање стављати, јер, на што је то осигурање, кад се такво имање не може за измирење тога осигурања продати, а овде баш такав случај и јесте.

ИЗ ДНЕВНИКА ЈЕДНОГ КРАДЉИВЦА

(Свршетак)

Од сувишног умног напрезања добио сам већ и главобољу. Хоћу да идем да спавам.

1 сат ујутру.

Потражим новчаник да ли је још под мојом главом. Гладан сам.

27 јула рано из јутра.

Нек буде шта буде са мном; морам се данас ма како помоћи да бих само хиљадарку променио.

Повоћ.

Вратио сам се мртв уморан кући. Нисам се могао лако ни на шта решити. Не могу се више на ногама држати.

И опет! Урадио сам ово: ставио сам најпре самом себи питање: на који би начин и како могао један сиромаш човек уопште да промени једну хиљадарку?

Увртело ми се у главу да то не иде лако, јер ће сваки одмах посумњати да хиљадарка није његова.

После дужег размишљања сину ми ова мисао у главу.

Решим се да одем и да потражим жељезничку билету за које врло удаљено место н. пр. Цариград, или Москву. Чиновник, који продаје жељезничке билете, кроз отвор не види ме, већ само моје руке, које ћу ја на тај циљ брижљиво опрати. Затим ћу изаћи из чекаонице, билету ћу бацити и извештало одело заменити бољим те тако да изгледам свакоме на први поглед да могу имати 1000 франака, и да не навучем сумњу трговца који ради с оделом на велико.

С овом идејом био сам задовољан и поносит.

Али, сада, питање је: на којој се станици може добити билета, рецимо, за Москву?

Да идем, дакле, на остбан. Уђем у велики ходник, поплем се најпре горе, затим сиђем и доле том приликом студирао сам на преградама истакнуте натписе.

У један мах наступи у мени страховито разочарање. Поред сваке преграде стајао је по један чиновник, који је сваког оног који би прилазио за билету пажљиво посматрао. Жан-дарми пак и то нарочито криминалисте врзмаху се свуда... Они ће ме сматрати за каквог убицу, који је дошао да тражим прилику преко границе да умакнем.

Од свега што сам замислио нема, дакле, ништа...

По сата доцније паде ми опет на памет друга мисао.

Зар не би могао, рецимо, један сиромашак да промени баш и једну хиљадерку у билетима ако само дакле није његова — понављао сам то у себи.

Ја сам такав случај имао раније. Кад сам био књиговођа у једној радњи с артијом, мој принципал слао ме често у једну банкарницу у Rue Drouot одакле сам повац изузимао.

Одох кући. Потрудих се да заменим на мом црном жакету сувише јасне мрље. Кредом сам пак премазао оковратник и манжетне.

Метух држаљу од пера иза увета, и пређох гологлав, као што сам често некад чинио да бих себи најпре купио дувана.

У Rue Drouot решим се да уђем, дакле, у једну банкарницу.

Изгледао сам с држаљом од пера иза увета и гологлав као да сам помоћник у којој онде радњи на близу.

Угледах на једној од четири преграде натпис „каса“, извадих моју упутницу и пружих је чиновнику кироа.

„Молим за 1000 франака сигног новца.“

У металној каси видели су се сами лудјори и читави свежњи од упутница у новчанику.

Изгледало ми је већ да ћу свршити намишљени посао.

Чиновник отпоче и да броји златнике.

На један мах трже се.

„За коју фирму?“

„Како?“

„Питам, за коју је фирму новац?“

Нисам могао истину казати, пошто мењам за себе, и на један мах сетих се једне фирме.

„За Breval et Co...!“

„Не познајем је!“

„Rue Lepelletier!“

„Ми вршимо мењачке послове само с нашим кућама.“

Примих своју упутницу натраг и одох без и једне речи.

Сад сам већ сасвим клонуо духом.

5 сати у јутру.

Немам сна. Гладан сам. Имовина, која је у мојим рукама, не вреди ми више ништа.

Хоћу радије да умрем!

31 јула.

Ослободио сам се! Сад сам савршено слободан!

Срећан сам! Расположен сам!

Немам више ништа!

Кад је наступила ноћ, истог дана осетио сам да сам изгубио сваку моћ услед глади. Устао сам, јер су ме наступи од глади јако мучили; узео сам портфељ, у ком сам хиљадарку, коју сам код себе држао, поново вратио и са њим скочим у Сену.

Шта је даље било са мном — не знам ни сад, као што у тај мах нисам знао ни где сам, сем што сам неку вику чуо чим сам очи отворио. Спазим у томе једног полицајца и учини ми се да сам већ пропао... Мало по мало и дођем к себи. Дакле су ме извукли... Нисам ипак могао одолети а да не упитам:

„Где је мој портфељ?“

Тада сам чуо један глас:

„Ја вама кажем, да је он држао портфељ у руци. Изгубио га је у води.“

За тим ме тај исти запита:

„Шта је било у портфељу?“

Учиних се најпре да не разумем његово питање, да бих само на тај начин добио времена да му одговорим.

„Ништа“, рећи ћу ја, „папир без вредности.“

Један фино обучен господин сажали се у овој прилици на мене. Моја судба, моја беда, и беличасте бразде од креде на мојој кошуљи коснуле су га срца. Испричао сам му да ме је немање рада на овај корак натерало.

Нареди да ми се донесе ново одело и узе ме у своју радњу.

Не радим сада много, а добро сам плаћен.

Више и не мислим на мојих 126.000 франака.

НВ. Морам још овде и то на завршетку споменути, да је старца капља згодила чим је приметио да је покраден и од тога је умро.

С немачког Д. Е. Ј.

КОЛОНИСТА

слика из ТАЛИЈАНСКОГ ЖИВОТА

од Јосифа Ерлера

Конте Силвестри лежао је на једном дивану у јутрењем, врло угодном оделу, гледајући прстеневе од дима, које је вештачки правео по ваздуху из своје укусне цигарете. Али он није при том гледао густе слике од дима, већ је пред његовим ду-

ховним очима лебдело јато девојака, које су у костимима шарених лептирова облетале око цвета, а међу њима Фарфала, прима балерина великога балета, која је јуче с највећим успехом имала главну пробу на даскама Teatro massimo. Естрела, прва играчица, такође је имала нов тријумф, а и Конте Силвестри је нешто допринео томе. Сјајна дијадема, уметност своје врсте, коју је она имала на себи, била је његов поклон. Свакојако да је коштала читаво мало имање, али за то га је она данас једним миришљавим писамцетом, позвала на интимну вечеру за вечерас — то је била богата награда, за то, а к томе ту су била његова добра, колонисте ће моћи платити. Облаци дима бивали су све гушћи, као да би хтели да скрију већ преживело лице конта Силвестрија.

„Екселенца,“ зачу се иза завесе од дима.

„Шта је, Филипо? Нисам те звао?“

„Опростите, екселенца, али колониста Бенедето Мелини чека већ пуна три сата, да би био примљен код екселенце.“

„Можда губи стрпљење? Онда треба још да се учи да чека. Слуге и пси морају бити дресирани на позив господарев. Марш! — Не, чекај! Тај ми је пас баш добро дошао. Када може три сата да продаје зјале чекајући, значи да му добро иде. Он треба то време на боље што да употреби и да се научи да плаћа више закупнине.“

Конте Силвестри баци угашену цигарету у камин, запали нову и испружи се угодно по дивану, а у том диже слуга тешку зелену сомотску завесу на врата и у луксузну собу уђе један висок, мирисав човек у врло дефектном оделу. То је био редак контраст — Бенедето Мелини, колониста, слика најпрвје невоље и суа; екселенца конте Силвестри, слика најрафиниранијега бонвивана.

„Екселенца,“ зачу се са усана колонистиних, који је обр-тао у руци свој искрзани пешир.

„Ћути, немам ја времена за тебе. Свршимо на кратко. Шта плаћаш ти закупнине, Бенедето Мелини?“

„600 лира годишње.“

„Добро. Од данас плаћаш 800 лира.“

Око усана колонистиних указа се презрив осмех.

„Екселенца може да каже ради заокружења и хиљаду.“

Конте Силвестри продужи: „Како, ти се усуђујеш и да ми пркосиш? Па добро, можеш задржати то, и од сада плаћаш хиљаду лира.“

„А ко ће ме на то приморати, екселенца?“

„Ја. Сумњаш ли можда у моју добру вољу?“

„У вашу вољу? Екселенца ми је њу већ довољно осетно показала. Ја сам имао породицу, жену и петоро деце и ја сам их знојем лица свога хранио на имању Масо, које сам узео под закуп од вашег оца. Он ми га даде, што сам му учинио услугу, ја, бедно песето, Бенедето Мелини моћноме грофу Силвестрију учинио услугу? Екселенца се смеје — мени, по ја ћу наставити. Оженим се Розином, куварицом из замка, јер је то господин гроф заповедио, и дадох њеноме детету часно име, јер је и то господин гроф заповедио, и за то сам добио под закуп Масо, за које сам плаћао о Ускрсу и Арађелов-дану по сто лима. Била је то човечна цена, коју ми је ваш господин отац направио, а он је знао, за шта то ради; наша се породица увећала и ја сам лио зној да бих је хлебом одхранио. Од својих руку, екселенца, јер и ако нисам био горд да узем Розину, ипак нисам био довољно бедан, да бих допустио, да ми ваш отац и пару поклони, од када је она постала мојом женом.“

Конте Силвестри учини један нестрпељиви покрет.

„Баста, Мелини, шта ме се тичу те старе историје; мој је отац био кавалер...“

„Истина је, екселенца, био је; и да није умро, моја би Розина и моје троје најмлађе деце били живи. Али како је он рано умро, то му је наследник, који нема нимало милосрђа према људима, који су верно служили његовоме оцу, коме су прохтеви само да што више и више цеђи колонисте као жути лимун, до последње капи, само да би створио себи новаца, који пуним рукама баца кроз прозор.“

„Бенедето!“ узвикну љутито Конте Силвестри.

„Бенедето!“ смејао се промукло колониста. „И само моје име изазива у вас најгорчу подругљивост. Зовите ме Маледето, екселенца, јер сам ја забележен — мој је живот проклет. Од како сте ви господар својих добара, у наше се колебе увукла

несрећа, несрећа у најцрњем облику. Место две плаћасмо четири на шест стотина лира, и ја плаћам, јер не хтедох да просим, оставивши своју жену, да умре у својој болести, пошто не могах набавити ни капи чорбе, па и троје ми деце умре од глади. Екселенца, знате ли шта то значи, када се пелагра увуче у једну колебу, тај зли дух, сестра куге и колере, са испијеним очима и лицем, када она немилосрдно дави једно сирото створење за другим. Не, екселенца, о томе ви не можете имати појма, јер иначе не бисте имали ни једног мирног часа у животу!»

»Напоље, безобразно псето, или ћу те избацити преко стеница!« развика се конте Силвестри са стегнутим песницама. Али колониста се не маче ни с места. Он само исправи своје повијено тело, а из очију му засја самртна мржња.

»Стрпљења екселенца, ја ћу својевољно отићи — за навек, далеко одавде преко светских мора у страну земљу, куда су отишли стотинама хиљада мојих претходника, где ни црноте робу не може да буде горе него што је овде. Буде ли ми тамо боље: добро, пропаднем ли, још боље, тада је једном за свагда крај беде и невољи. Овде нећу оставити ништа за собом сем Масо, које ћете ви сами екселенца, упропастити. Моја жена и три детега леже у гробљу, свога најстаријег сина Франческа могу да сматрам за мртва, ви сте га послали у војску, а сада се укратио за Африку. Није ми остало ништа друго, сем најстарије дете Маруција, које је ваша екселенца узела у своју службу. Ми колонисте плаћамо држави синовима, а са кћерима плаћамо господарима крваву порезу. Екселенца је заповедила, ја морадох послушати и дадох кћер у службу код екселенце. Али сада вам, екселенца отказујем њену службу, и тражим девојку натраг кући. Тога сам ради дошао. Тражио сам своје дете у целој кући, али узалуд, нико ми не хтеде ништа рећи. Смејали су се подругљиво, слегали раменима и мислили, да то могу да дознам само код екселенце, где је она, јер се екселенца за њу постарала. И ево ме, екселенца, овде не више као ваш слуга, већ као слободан, ма да и руиниран човек, питам вас с правом оца: »Где је моје дете?«

Преко лица конта Силвестрија пређе ђаволки осмех. »У санта Мадалени, где и треба да буде кћи једнога бедника, као што си ти.« —

На то се колониста страшно насмеја. »Ако верујете, екселенца, ја ћу вам сад открити једну тајну, а горе вас мора згодити пламени мач освете свевишњег — ви нисте послали у дом за находчад кћер презренога колонисте, већ сестру конта Силвестрија!«

Као бесан се устреми конте Силвестри у једноме скоку на колонисту, ухвати га обема рукама за врат и узвикну: »Опозови то, псето једно, тргни реч натраг, или ћу те удавити свејим сопственим рукама.« —

»Не, не«, прозбори овај, »истина је тако истина као један Бог — —« Ропцац му украти даље речи; очи колонистине засветлеше као варнице, у самртном страху напрегну он сву сву своју снагу, ухвати слободном десницом заопштени штитет, којим је гроф отворио миришљаво писамце балетисно, и забод га у груди конту Силвестрију, који се окупан крвљу с узвиком сруши на диван.

* * *

И не покушаваше да бежи или се одупре, предаде се колониста Бенедето Мелини у руке карабинијерима. Земаљским судовима не би суђено да изрекну пресуду над убицом. Пелагра, та ужасна болест, која му је и децу отела, снађе и њега — и он умре у лудилу.

Са немачкога

Д В В

У ПОТЕРИ НА ХАЈДУКЕ

(Шаљива прича једног предводника потере, у којој има ствари и ва озбиљно размишљање).

Добих наредбу начелника среског да са 16 добрих, наоружаних момака одем у оближњу шуму и да ненадно извршим претрес неколиких сумњивих салаша, за које су потајници дознали да се по њима крију оглашени »хајдуци«.

Одабрах најбољих шеснаест момака из моје општине, за-казах им у 10¹/₂ сати састанак пред општинском судницом и онда пред вече одох у К. да примим бојеве метке.

У К., где је среска канцеларија, добих од капетана потребну муницију, а, осим тога, још и мало накнадних упуштава како ћу да поступах у потери.

Беше још доста рано, те стога не хтедох баш одмах да се вратим у село, него одох »на по једну« у кафану код Хајдук Вељка.

У кафани беше до 10—12 гостију, који беху поседали за два стола, и живо се разговараху и препираху о »хајдуцима«, који се појавише у околини. У једноме се слагаху сви, да би за њима ваљало дићи што енергичнију и што смишљеније изведену потеру.

Газда Милован, кафеџија, иначе веома разборит човек, сад је просто сиктао од љутине и брзим кораџима је премеравао кафану, јер су му зликовци, о којима се водио говор, учинили неку грдну штету на његовом сеоском имању. Најпосле, након дугог ходања по кафани, умеша се и он у општи разговор својих гостију, тек колико да искали срце, пуно срце због претрпљене штете. Он је, наравно, како то обично чине људи кад их задеси какво зло, криво за све власт и одрицао јој моћ да безбедност грађана очува.

У таквом расположењу још је дуго праскао, док најпосле не запе за реч једног од својих гостију и погледа га сасвим искосице, што се овај усудио те зликовце назвати »хајдуцима.«

— »Хајдуци«, је ли! рече газда Милован више љутито но подсмешљиво своме госту. А што им не изабрасте још неко лепше име, тим положарама и зликовцима! »Хајдуци!... Хајдуци!...«

У тај мах паде чича Милованов поглед на лепо израђену малену слику Хајдук Вељкову, која висаше о зиду у кафани, и он је брзо дохвати, скиде је и стаде, гледајући у њу, декламвати:

— Хеј, Хајдук Вељко, Хајдук Вељко, што не устанеш, дико српска, те да видиш који су данас твоје друштво, којима дајемо ми твоје светло хајдучко име. И ти си хајдуковао, ама си хајдуковао за свој род и народ; бранио си земљу од душмана и крвопија народних; хајдуковао си да очистиш земљу од спахија, ага и бегова и да је оставиш потомцима ослобођену... А шта раде сад твоји потомци? Пљују на тебе и твоју свету успомену. Они твојим херојским именом, они именом Главаша и других хајдука, народних ослободилаца, називају данас најгоре људе, најцрње злочинце и неваљалце, који своју рођену браћу пале, пеку веригама, пљачкају и харају. Устај, јуначино, одбрано крајине, да видиш сад ко су српски хајдуци, па се дичи и поноси, што те је захвално потомство изједначило у имену с Јосовцима, Деспићима, Фујорима, Солдатовићима, Бркићима и другим паликућама, прижибабама и разбојницима!...

Док беше газда Милован говорио овај монолог, држећи пред собом слику Хајдук Вељкову, владаше у кафани мртва тишина. Свак осећаше као неки стид, као неку кривицу, што се свето и светло хајдучко име придева данашњим разбојницима и другим зликовцима, који чине зла по селима и друмовима.

На мене је газда Милованов говор учинио дубок утисак, и ја сам тек сад увидео, колико грешимо сви ми, а нарочито колико греше у томе власт и штампачи, што те најординарније, злочинце називамо хајдуцима... Томе би бар лако могао да се учини крај, само би требало имати мало воље и наредити кратко:

»Од сад се у службеној преписци реч »хајдук« замењује речју разбојник или речју зликовац.«

Држим да ће тако што ускоро и да буде, јер му је крајње време.

Доста смо вређали и ружили имена наших ослободилаца.

* * *

На уречено време беху се искупили сви момци пред општинском судницом. Прегледах им оружје и муницију; све беше у реду и ми се креносмо у потеру на »хајдуке«.

Ноћ беше тиха, топла, пријатна за путовање. Ми имађасмо задатак да пређемо преко брда, преко неких урвина и готово непроходних путова, па да дођемо неопажени до означеног места. И ми смо ударили том странпутицом, па смо се, Бога ми, поприлично намучили и својски изнојили.

Наредио сам, и момци су ме слушали, да се означеном месту, где имамо наћи »хајдуке«, приступа што тише и што опрезније, да не би изненадили нас зликовци у место да изненадимо ми њих.

Кад сам пред салашем, за који је речено као утврдо да су у њему „хајдучи“, на 30—40 корака даљине распоређивао људе, тад ће ми један од њих шапатом рећи.

— Ено, погле онамо, оно је, Бог и душа, један од њих! Гледај само како хита у кућу да јави друштву наш долазак. Чујеш ли како се крши и ломи грање?

И мени се доиста учини као да видим човека где нагло замиче за салаш, а већ сасвим лепо чух где се крши суво грање. Ноћ беше полуведра без месечине те не могах распознати да ли је онај онамо имао какву пушку или је био без оружја...

Но услед тога, што је тај незнани човек отуда из заклоне спазио нас и дао абера онима унутра, настала је потреба да будемо приправни на све. Стога издам заповест, да сви одкоче своје пушке, да их метну преко руке и да на први знак, који им будем дао, отворе наљбу или прихвате борбу, ако би је они изнутра отпочели. Разуме се, да сам ја у исто време распоредио своје људе тако, да салаш буде са свију страна опколен а да сваки од мојих људи дође у какав заклон, како га зликовачки куршум не би могао олако погодити.

Ја, до душе, нисам сматрао за сигурну ствар да у овој кући има доиста злих људи, али ми се ипак чинило сувише подозриво: што ли то онако нагло штуче онај човек, кад му је савест чиста? У један мах дође ми и та мисао у главу: биће да је то био сам домаћин, па кад је спазио оружане људе, а он се склонио.

Тихо и полако примицасмо се салашу. На њему не беше ни једног прозора, нити каквог другог отвора осим једних јединих врата.

На вратима беше реза, али не беше метнута на шиц, већ висаше спуштена, а на шицу беше катанац и то отворен. То је значило у салашу има некога. Међутим, унутра се не чу никакав шум, ни говор, па чак, чини ми се, ни људско дисање.

После дугог обилажења око салаша и најбрижљивијег осматрања, реших се на једно и викнух.

— Хеј, домаћине, изиђидер часком!

Но изнутра никаква аваза. Викнух домаћина да изађе још два три пута, али од њега никаква јава.

Сад дадох знак потери да буде приправна и гурнух врата да уђем. Али јада, и ако беше катанац само обешен о шиц а реза спуштена низ врата, ипак се врата не хтедохе отворити.

— Дакле, помислих у себи, ипак овде нису чиста посла; биће ту доиста некога, кад су врата с поља отворена, а овамо се опет зато не може унутра. Ушао човек, јавио да се примицемо, па су сад изнутра подупрли, љуте и очекују приправни на наш напад.

Тако сам резонувао, али сам се ипак јако поуздавао у својих 16 момака, све по избор ислужених кадроваца, добрих стрелаца и чврстих карактера.

Почех да постајем већ нестрпљив и љут. Стога се реших да учиним нешто одлучно, па куд пукло да пукло. Прићох понова вратима и стадох лупати, прво лакше, а после све јаче и јаче. Кад ударих једном сасвим јако у врата, да се све орило, а оно онда чусмо сви лепо, где неко претури бакрач, јер овај звекну јасно, као црквено звоно.

Сад наста опет тајац. Ми се овамо напољу само згледасмо и очима утврдисмо једно исто мишљење, да су унутра доиста они зликовци, за којима смо пошли у потеру.

Почех опет да лупам у врата и да вичем:

— Хеј, људи, има ли овде кога жива; ко је унутра нек се јави!

Опет ударим снажно у врата и у тај мах чусмо и ја и сви око мене, где паде озго с тавана једна даска.

Узесмо пушке на готове и разместисмо се тако, да будемо приправни на отпор, ма с које стране дошао напад. Очекивамо да ће се зликовци појавити или на врата или на крову. А да их има унутра, о томе сад већ није могло бити више никакве сумње, јер поштен човек већ би се одавна јавио и отворио би врата, а зликовци, ето, у мраку руше и обарају поједине предмете, па ипак неће да се јаве живи.

Тренутак беше критичан, свима нам се дизаше коса у вис. Очекујеш сваког часа да ће пушка планути, али не знаш с које стране. И онда више да охрабрим себе, но да кога заплашим викнем понова:

Ко је у салашу нек се јави! Салаш је опколен са свију страна, нико се спасти не може; за то је боље предајте се!

Опет никаква јава ни гласа.

Јасно је, да се они унутра припремају на отпор, управо на борбу на живот и смрт. Чекају наш напад, па да на ватру одговоре ватром.

Планух од љутине и викнух мојима:

— Браћо, пушке на „готове“ и кад ја опалим из своје пушке онда сви слошке плотуном у салаш!

Хтедох да то чују зликовци не би ли се бар у последњем часу опаметили и предали се без крви. И онда и последњи пут викнух.

— Људи предајте се, боље за вас, јер вам иначе спасења нема; опкољени сте!

А они унутра на сву ову моју дерњаву, од које већ промукох, ни абера.

Најпосле сетих се и тога лукавства да их заплашим наљвином, те с тога приформе ради издадох на глас овакву заповест:

— Хајд вас тројица брзо по сламу, па да запалимо салаш, а ви остали мотрите на оне, који би хтели покушати, да бегају из куће, па убите сваког!...

И на ту претњу нико да се јави из салаша. Остаде ми још да их и последњи пут позovem на предају што и учиних, па кад ми се и опет нико не одазва изнутра, онда наредих да се врата обију.

Наравно, ја сам пред вратима с оружаним момцима учинио такав распоред, да би од наших плотуна пре изгинули они унутра, по што би нама каква већа зла могли учинити. Но, ради веће сигурности наше ипак сам викнуо:

— Отпор и не покушавајте, јер су на вратима наперене на вас три запете пушке, плануће пре, но што и мрднете!

Врата закрцкаше и одскочише под снажним ударцима и ми се нађосмо пред отвореним салашом, у коме владаше још већа помрчина по напољу. Креснух жижицу и осветлих унутрашњост салаша... Нигде никог у њему. Али у тај мах чусмо опет лепо где се нешто ломи и крха на тавану. Учини нам се да чујемо кораке.

Сад запалисмо свећу и пођосмо напред. Стукнути натраг, било би срамота. Нас толико наоружаних ваљда смо кадри савладати једног, двојицу или тројицу хајдука. Но срце куцаше ипак у свакога живље, јер, за Бога, пушка може сваког часа одозго с тавана планути и погодити те право у теме, а ти и не видиш онога ко те гађа...

Прегледасмо прво све доле у соби. Нигде никог ни за вратима, ни под креветом. Бакрач је ту, лежи претурен, око њега још трошице од качамака. Ту је посред собе и даска, која је с ополиким треском пала с тавана. Али иначе ни живе душе нема.

Не оста нам ништа друго, но да се с највећом смотреносту испнемо на таван, те да и њега претресемо, јер беше очевидно да су се зликовци (или зликовац) тамо скрили.

Први ускочих ја на таван, а за мном остали. Светлост свеће осветли за час цео таван. Наши погледи прелетаху с краја на крај тавана. Рекли бисмо да нигде живе душе нема али у тај мах заста на поглед у једном углу у коме сагледасмо шћућуреног и престрављеног великог — мачка.

О да грдне бруке наше! То дакле, није био „хајдук“ него велики прн мачак, који је у страху кад почесмо лупати у врата, искочио из бакрача и претурио га, пошто га је пре тога олизао од качамака, који је у њему пре кратког времена куван. Он оно клопарао по тавану и он је опет у страху оборио с тавана ону даску, која паде посред салаша.

Сад нам беше све јасно, али доцкан, јер се брука прочула, па се још и данас у моме селу прича како смо ја и моји храбри момци претрпели онолики страх од једног оливалог маторог — мачка.

М. Ј. Е.

ЧЕЛКАШ

— Максим Горки *) —

Јужно небо потамнило од прашине с пристаништа; врело сунце мутно гледа на зеленкасто море, као кроз танку, сиву, копрену, и не може да се огледне у води, коју пресецају весла,

*) „Босјаца“ су једна врста људи скитница, беспосленика и уједно посленика од сваке руке, психолошком страном веома занимљиви.

бродни точкови, кљунови турских и других лађа с једрилима, које у свима правцима крстаре по уску пристаништу, у коме слободни таласи мора, оковани гранитним зидом и притиснути огромним теретом што клизи по њиховим грбинама, бију о бочкове лађе, о обалу, ропћу и пенушају се, прљава од разне нечистоће.

Звекет ланаца ленгерских, грохот уланчених товара у вагонама, метални звук гвоздених табла, које однекуд падну на камени помост, мукла лупа дрвета, тандракање таљига, звиждук с бродова, узвици и вика носача, мрнара и царинских војника, — сви ти звуци сливају се у заглашну симфонију раднога дана, па бучно љуљајући се држе се у ваздуху изнад пристаништа, као да се боје успливати навише и ишчезнути под небом.

Гранит, гвозђе, дрво, пристанишни помост, бродови и људи, све то разлеже моћне звуке манитострасне химне богу Меркуру. Али људски гласови, једва чујни у тој химни, слаби су и смешни. И сами људи, који су први ту хуку-буку изазвали и створили, смешни су и жалосни: њине фигурице, прашињаве, у подерану и поабану оделу, погрбљене под тешким теретима, мувају се тамо-амо кроз облаке прашине, кроз море звукова и врућине, а тако су ништавне и мале према оним гвозденим колосима око њих, према бреговима товара, према вагонима, према свему што су сами створили. Оно што су они створило покорило их и скинуло им маску.

Тешки гигантни бродови час звижде и пиште, а час као да дубоко уздишу, а у сваком звуку причуњава се нека подсмешљива струница иронична презирања према сурим, прашињавим фигурама људи, који миле по њиховим полубама и пуне њихове дубоке утробе производима свога ропског рада. До суза смешни су дуги редови носача, ксји на својим раменима носе ишаде пудова хлеба у гвоздене утробе бродске, зато да сами зараде неколико фуната тог истог леба за свој желудац. Људи ицепани, знојави, мртви уморни од напрезања, ларме и врућине, и с друге стране силне, сјајне и мирне машине, које су ти исти људи начинили, и које на крају крајева доводи у покрет не пара, него мишићи и крв њиних творца... то је скупа читава поема сурове и ладне проније...

Одјекну двапаест одмерених и звучних удара у звоно. На последњи мџни звук и необична музика рада стиша се готово упола. Одмах затим претвори се у тихи, незадовољни ропот. Сад се људски гласови и удари морских таласа зачуше јасније. Настало је време ручку.

I.

Носачи прекинуше рад и растурише се по пристаништу, у шумним гомилама, да купе себи јестива, па после седоше одмах ту на помост, по ладовинастим угловима, да се прихвате. Међу њима се појави Гришка Челкаш, стари вук, добро познат пристанишном свету као древна пијаница и вешт, смели крадљивац. Био је бос, у старим, излизаним, панталонама од плиша, гологлав у прљавој цицаној кошуљи, раздрљена врата, те се из подеране јаке виде његове покретљиве суве и угласте кости, обложене мрко загорелом, црвенкастом кожом. Коса му црна, проседа, растршена, а лице поспаном, оштро, грабљиво, и види се, тек што се пробудио. Из једног му мрког брка стрчи сламка, а друга се сламка замрсила у чекињи лава, бријана образа, а за уво је сам заденуо малу, тек откинуту, гранчицу липову. Дугачак, коштуњав, мало погрбљен, лагано корача по камењу, па возећи лево и десно свој кукаст нос као кљун гребљивице, баца наоколо оштре погледе; његове ладне и сиве очи севкају живим сјајем, и загледају некога међу носачима. Његови мрки брци, густи и дуги, само поигравају, као у мачке, руке затурене за лећа, тару једна другу, а дуги, криви, за борбу готови прсти нервно се савијају. Чак и овде, у стотинама таквих истих, подераних, наглих, босовогих фигура он је на се одмах скретао пажњу својом сличношћу са степским јастребом, својом грабљивачком мршавошћу, и својим ходом као да стреља, ходом лаким и мирним по изгледу, али у ствари ходом узбуђеним и смотреним, као што је лет ове грабљивице на коју је подсећао.

Кад дође према једној гомили босјака носача који се разместили у сенци једне гомиле кошара с угљем, диже му се

Нађе се међу њима и пропалих „интелигента“, којима и неки скитачки нагон и невоље не даду да на једном месту и на једном послу дуго мирују. Босјаке Горки нарочито лепо и радо узима у своје толико чувене приповетке.

Прев.

наусррет један мали, дежмекаст, глупа лица с црвеним печатима и изгребана врата, очевидно тек што су га добро истукли. Пође упоредо с Челканом полугласно говорећи:

— Флоташи су два дејка робе ујагмили... Траже. Чујеш ли, Гришка?

— А? — запита Челкаш, и спокојно га премери очима.

— Шта: а? Траже, велим. Више ништа.

— Ваљда су питали за ме, да им помогнем тражити?

Челкаш с лукавим осмехом погледа онамо где се издизаше магацин добровољне флоте.

— Иди до ђавола!

Друг му се врати.

— Еј, стани! Ко те тако нашарао? Их, гледај како су му искварили фирму (лице)... Мишку ниси овде видео?

— Нисам га давно видео! — довикне овај одлазећи своје друштву.

Челкаш пође даље, а сви га сретају као човека добро познана. Али он, ваља весео и заједљив, данас очевидно није био добре воље, и на запиткивања одговараше кратко, одсечно и оштро.

Однекуд од царинске робе искрсну царински чувар, војничка држања и прашињав. Он препречи Челкашу пут, ставивши предањ изазивачки, и ухватив се левицом за дршку свога тесака старао се десницом ухватити Челкаша за јаку.

— Стој! Куда ћеш?

Челкаш устукне корак, погледа на чувара и осмехне се суво,

Црвено, добродушно-лукаво лице службеника трудило се да изрази претњу, те се стога надме, заокругли, поцрвене као крв, а диже обрве, и бечи очи, те беше веома смешно.

— Теби је речено, да на пристаниште не смеш долазити, ребра ће ти пуцати. А ти опет? — повиче чувар претећи.

— Здравом, Семјонићу! давно се нисмо видели, — мирно га поздрави Челкаш и пружи му руку.

— Макар те никад и не видео! Ајде, ајде!...

Али Семјонић опет прихвати пружену руку.

— Реци ми, — настави Челкаш, а из својих канца не пушта руку Семјонићеву, и пријатељски фамилијарно тресе је, — ниси видео Мишку?

— Каког сад опет Мишку? Не знам ја никаквога Мишку! Ајде, брате, одавде! јер ако те магационар царински види...

— Оног рићег, с којим сам потоњи пут радио на „Костроми“? — држи се Челкаш свога.

— С којим заједнички крадеш, тако реци! Одвели су га у болницу, тог твога Мишку: ногу му пригњечила гвоздена карлица. Ајде, брате, док те лено молим, ајде, иначе ћу те за јаку спровести!...

— Аха, где ти њега! а овамо велиш: не знам ја Мишку... Ето видиш да га знаш. А што си ти, Семјонићу, тако срдит?...

— Ето шта, Гришка, немој ми ту зановетати него полази!...

Чувар се срди, обзире се и отима своју руку из кренке шаке Челкашеве. Челкаш га мирно погледа испод својих густих обрва, осмејкује се себи у бркове, и не пушта му руку, него наставља да разговара:

— Немој ти мене журити. Док се с тобом сит наразговарам, отићи ћу. Е па, реци, како живиш?... жена, дечица, — здрави су? — Очи му севнуше злослутно, а зуби му се указаше у подсмешљиву осмеху кад додаде: — спремам се да ти дођем у госте, али никако немам времена, — ето све пијем...

— Ну... ну... остави ти то! Не шали се... ти, ђаволе коштуњави! Ја сам, брате, доиста... Или се ти већ спремаш да крадеш по кућама, по улицама?

— Зашто? И овако је добро. Хвала Богу, стиже и овако, Семјонићу! Јеси ли чуо, опет су макли два дејка меке робе?... Пази, Семјонићу, боље! немој се изварати!

Љут на Челкашеву дрскост Семјонић се сав уздрма, запенуша, хоће нешто да каже. Челкаш пусти његову руку, па мирно својим дугим ногама откорача натраг, ка изласку из пристаништа. Чувар, грдећи бесно, пође за њим.

Челкаш се развеселио; звиждећи кроза зубе, метнуо руке у џепове, па иде лагано ходом слободна човека, делећи десно и лево заједљиве подсмешнице и шале. Враћали су му мило за драго.

— Гледај ти, Гришка, како тебе ова управа чува! — викне неко из гомиле носача, који су већ јели па се одмарају ваљајући се по земљи.

— Ја сам бос, па зато овај Семјонић иде за мном те пази да ногу на штогод не повредим, — одговори му Челкаш.

Дођоше и до капије. Два војника опицају Челкаша, и лагано га изгурају на улицу.

— Еј, ви, не пуштајте га! — викне Семјонић.

Челкаш пређе пут и седне на ваљак, наспрам врата од крчме. Из капије пристанишне излази бескрајни ред натоварених кола. Њима насусрет иду кола празна, у њима седе извошчици или ускачу на њих. Пристаниште, пуно љуте прашине, грми од ларме, земљу потреса.

Челкаш навикнут на тај манити метеж, узбуђен сусретом са Семјонићем, осећао се прекрасно. У изгледу је добра зарадица, смешка се на њ, треба само мало труда и много вештине. Био је уверен, да му те вештине мањкати неће, па жмирка очима и машта како ће сутра ујутру поћи на посао, и кад све буде готово, а њему у џепу новчанице... После сети се друга Мишке, који би му ноћас добродошао био да није ногу сломио. Челкаш сам себе наружи, што он сам, без Мишке, не може са послом изаћи на крај. А каква ће бити ова ноћ?... Он погледа небо и доле улицом.

На шест корака од њега, крај тротоара, леђима наслоњен на ваљак, седи младић у плавој шареној рубини, на њему таке исте панталоне, на ногама опанци, на глави жућкаст изношен картуз. Поред њега мала торба и коса. Момче беше широких плећа, јак, препланула лица, плавих очију, којима гледаше у Челкаша поверљиво и доброћудно.

Челкаш искези зубе, исплази језик, начини страшно лице, и упршти избеченим очима у њ.

Момче, испрва не зна шта да мисли, па онда прсне у смех и повиче: да чудна човека! и, готово и не дижући се с места, неспретно се преваља од својега ваљка Челкашеву ваљку, вукући своју торбу по праху и лункајући косом о камење.

— Шта, брате, био си мало у шетњи, види се у доброј, а? — упита он Челкаша и повуче га за ногавицу.

— Било је рада, жутокљуне, те каква рада! — призна Челкаш искрено. Допао му се овај здрави, добродушни младић, с детињастим, ведрим, очима. — А ти идеш с косидбе ваљда?

— Него!... Косили смо за врсту, — накосили за грош. Лоша работа! На раду их мало! Само најгладнији... а раду оборена цена. На Кубани плаћају шест гривена. А пре, веле, било је и по три целе рубље, по четири, пет!...

— Пре!... Пре су плаћали по тројку само за гледуцање на Руса. Ево јам са пре десетину година и радио само тиме. Дођем на станицу, — ја сам, велим, Рус! Одмах ме гледају, пипкају, ишчуђавају се, па — добијем три рубље! И још ме напоје и нахране. Па онда живи како хоћеш!

Момче, слушајући Челкаша, испрва беше зинуло, а округло лице му изражаваше усхићење, али после схвативши да овај одрпанац лаже, цокне уснама и закикоће се. Челкаш лепо сачува озбиљност на лицу, кријући осмех у бркове.

— Ти си особит човек, изгледа истину да говориш, и ја слушам и верујем... Али бога ми, пре...

— Па, о чему ја и говорим? Је л' кажем, да је то пре тако било...

— Ајде!... — ману руком овај. — Јеси ли ти обућар? Или си кројач?...

— Ја? — пришта Челкаш, па промисли се и рече: — ја сам рибар...

— Рибар-ар! Гледај молим те! Шта, ловиш рибу?

— А што рибу? Овдашњи рибари не лове само рибу. Утопљенике, старе лангере, бродове, — све! Има удица и за то...

— Лажи, лажи!... Ти си можда од оних рибара, који о себи певају: да мреже разацију по сувим обалама, по стајама и магацинима...

— А ти си видео такве рибаре? — запита Челкаш насмехнуто погледавши га и мислећи како је ово весело момче веома глуно.

— Не, откуда ћу их видети! Слушао сам.

— Свиђају ти се?

— Они? Него шта!... Слободна момчадија...

— Шта, зар ти слободу волиш?

— Него како? Сам свој газда, иде куд хоће, ради што хоће... Да је само то! Ако уме добро да се држи, да му не виспи камен о врату, — куд ће боље, то је прво! Иди, тумарај куда хоћеш, само се Бога сећај...

Челкаш презриво плуцне и прекине своја питања.

— Сад је код мене овако... — оживе намах младић. — Отац ми је умро, имаће мало, мајка ми стара, земља сва испоштена, па сад шта могу да радим? Ваља живети. А како? Не знам. Да се удомазетим у доброј кући. Лепо. Тек кад бих ћерку хтели да оделе!... Али ето ђаво таст неће хтели да се одели. Е, а ја онда да се пред њим претварам... дуго... Виш, какви су то послови! А овако кад бих задобио стотину и подруге рубаља, па одмах на ноге и Антипу ономе поднесем: на-де, загризи! Хоћеш ли да оделиш Марфу? Нећеш? И не треба! Хвала Богу, није у селу само једна девојка. И тако био бих ја сасвим слободан, сасвим свој... Мха! — Младић уздахне. — А сад се ништа не може учинити, него се удомазети! Као мислим се ја: ето, велим, да одем и на ту кубану, украдем двеста рубаља, — доста! господине!... Тамо-амо, па ништа: пропадне све. Еле, хајде ожени се! Па у надницу!... И онда, потоме, за својим домазлуком ништа не можеш учинити... никако! Ехе-хе!...

Младићу се никако није хтело да се ожени. Чак му и лице се помрачи и ожалости. Он се тешко и немирно преврташе по земљи и пробуди Челкаша из размишљања, у које је под утицајем његових речи утонуо.

Челкаш осети да му већ више није до разговара, али однекуд опет га још запита:

— Па куда ћеш ти сад?

— Па куда ћу? Извесно кући.

— Е, брате, а мени то није извесно... може бити, ти си намеран у Турску ићи...

— У Ту-урску! — развуче младић. — А који православни тамо иде?

— Ала су будала! — уздахне Челкаш па се опет окрете од њега, овога пута најмање вољан да му ма речцу проговори. Овај здрави сеоски момчић будио је у њему нешто...

Неко нејасно, досадно осећање тињаше у њему, и сметаше му да усредеређено промисли о свему, што је те ноћи требало извршити.

Покуњен младић нешто мрмља за се, бацајући каткад косе погледе на босјака. На лицу му смешно исписано како му је криво, што се разговор с тим бркатим одрпанцем свршио тако брзо и непријатно.

Одрпанац више није обртао главе на њ. Замишљено звиждукаше, седећи на ваљку, и ударајући по њему такт голом и прљавом петом.

— Еј, ти, рибару! Опијаш ли се ти често тако? — почне младић, рад квитирати с њиме, али у исти мах рибар се брзо њему окрете лицем и запита га:

— Слушај, жутокљуне! Хоћеш ли ти ноћас да радиш са мном? Брзо реци!

— Шта да радим? запита неповерљиво.

— Е, шта!... што наредим!... Ићи ћемо да ловимо рибу. Веслаћеш...

— Па... шта? Ништа то. Могу радити. Само... да не улетим с тобом у какво зло. И сувише си нешто мргодан и облачан...

Челкаш осети као да га нешто опече по грудима, па са хладном злобом рече полугласно:

— Немој ту брбљати... Јер, будало једна, ако те лупим по тој главурди, одмах ће ти се разоблачити...

Поскочи с ваљка, повуче левом руком бркове, а десну стеже у гвездену, жилаву, песницу, очи му заблесташе.

Младић се уплаши. Хитро се обазре, и, плашљиво затрепта, па и сам скочи са земље. Обојица, мерећи се очима, поћуташе.

— Хм? — сурово запита Челкаш. Кипео је и тресао се од увреде, коју му је нанело ово теленце, које је за све време разговора презирао, а сад га омрзнуо стога, што су му плаве очи тако чисте, што му је лице здраво, преплануло, руке кратке, снажне, стога, што то створење има негде тамо своје село, кућу у њему, стога што њега тражи за зета имућан мижик, због његова цела живота прошлог и будућег, а више свега стога, што то дете, према њему, Челкашу, сме да воли слободу, којој не зна вредности, и која њему не треба. Увек је непријатно видети да човек, кога сматрамо за горега и нижега од себе, воли или мрази оно исто, што и ми, и на тај начин личи на нас.

Младић гледаше у Челкаша, и осећаше у њему господара.

— Ама ја пристајем, — поче он. — Хоћу. Ето, ја и тражим рада. Мени је свеједно радио код тебе, или код другог. То

сам тек рекао зато, што ти не личиш на радника... већ и сувише си, овај... подеран... Али, ја већ знам да то може са сваким бити. Боже, зар ја нисам досад видео пијаница: Иха, колико!... па још и не таквих, као ти што си...

— Е, лепо, лепо! Еле, пристајеш? — запита Челкаш већ мекше.

— Је ли ја? О-хо!... са задовољством: Казуј цену.

— Код мене је цена према послу. Какав рад буде. Какав лов, то ће рећи... Петицу можеш добити. Разумеш?

Али ствар се сад новца тицала, а сељак је ту хтео да је начисто, па је то тражио и од свога најмиоца. У младића понова букну неповерење и сумњичење.

— То мени није тврдо, брате! Него дајде ти мени плаву (плава новчаница) у руке...

— Не распредај, остави се! Хајдемо у крчму! — уђе Челкаш одмах у улогу.

Пођоше улицом један поред другога, Челкаш с изразом важности газде, сучући бркове, а младић пун готовости да се покори и да слуша, али ипак пун неповерења и плашње.

— А како се ти зовеш? — запита Челкаш.

— Гаврила!

Дођоше у прљаву и чађаву гостионицу. Челкаш тоном својтљива човека приђе бифеу, и затражи стакленце вотке, шчи, печена меса, чаја, па срачунавши све кратко добаци ономе за бифеом: „све на рачун!“, а овај ћутећи климне главом. Тада Гаврила одмах поста препун поштовања према својој газди, који, премда је изгледао као лупеж, ужива толико познатства и поверења.

— Е, сад ћемо да се прихватимо и да поразговарамо о послу. Сад седи овде, а ја ћу да одем мало.

Он оде. Гаврила се обазре. Гостионица беше влажна, мрачна, као подрум, пуна загушљива задаха вотке, дувана, смоле и још нечег оштро непријатног. Према Гаврили, за другим столом, седи пијан човек у мрнарском оделу, рије браде, сав у прабини од угља и смољав. Мумлао је неку песму, штуцајући кадкад, песму пуну неких испрекиданих речи, час веома нискавих, час грлених. Очевидно није био Рус.

Иза њега двојица Молдаваца, поабана одела, црне косе, препланути, и они су тако исто мрмљали неку песму пијаним гласом. После из помрчине распознаше се још неке фигуре, необично разбарушене и неуредне, све полупијане, немирне.

Гаврила беше мучно овако самоме. Волео бих да се газда што пре врати. А ларма у крчми сливаше се у један звук, чини се као да мумла нека огромна животиња. Има стотину разних гласова, раздражена је, слепо се отима да умакне из ове камене јаме, а не налази излаза на слободу... Гаврила осећаше како се у његово тело упија нешто што опија и вуче, од чега му се глава врти а замагљавају очи, које радознано и страховито обигравају по крчми...

Челкаш се врати. Заједно једоше и пише разговарајући. Гаврила се опи од треће чашице. Овесели се, хтео би да каже штогод љубазно својој домаћини, који — славан младић! — не видећи ништа тако га укусно почастио. Али речи, које су му као таласи навирале кроз грло, никако да сиђу с отежала језика.

Челкаш га гледа, па осмејкујући се подругљиво, вели;

— И-их, трице!... Напио се од пет чашица!... како ли ћеш радити?

— Пријатељу!... тепољи Гаврила. — Не бој се! Ја тебе поштујем!... тојест, знаш!... Дај да те пољубим!... а?...

— Е, е!... На, гуцни још!...

Гаврила пије, и већ му је пред очима све играло. То беше непријатно, смучи му се од тога. Лице му поста глупо усхићено. Паштећи се да штогод каже он је смешно мицао и пљескао уснама, и мучао. Челкаш га нетремице посматра, као да се нечега сећа, уврће своје брке и једнако се смешка, али сад већ натмурено и љутито.

Крчма једнако бруји од пијаначке ларме. Риђи матроз, налакћен о сто, спава.

— Нуто, ајдемо! — рече Челкаш и устане.

Гаврила огледа да се подигне, али не може, па грубо опсује, и засмеје се празним смехом пијанца.

— Ухватило га! — промрмља Челкаш па опет седне наспрам Гаврили. А он се једнако церака и тупо гледа у свога домаћина. И овај гледа у њ стално, пажљиво и замишљено. Види пред собом човека чији је живот пао у његове вучје шапе. Он,

Челкаш, осећао је у себи снагу да тај живот окрене или овако, или онако. Могао је да га сломије као дрвце, а могао је да га задржи у истрајну оквиру живота сељачког. Осећајући се господарем другога наслађивши се и мислио о томе, како тај младић никада неће испити тако чашу, какву је судба наменила њему, Челкашу, да испије... Завидео је и сажалевао тај млади живот, подсмевао му се па и љутио на њ, замишљавајући, да може још једном пасти у такве руке, као што су његове... И сва осећања Челкашева напослетку слију се у једно, — у нешто очинско и домаћинско. Жао му је било малога, а беше му потребан мали. Онда узме Гаврилу под мишке, па лагано гуркајући га коленом изведе га напоље, и спусти га у сенку неких дрва, па седне покрај њега и запали цигару. Гаврила се мало мешкољиво, дувао и мрмљао, па заспао.

II.

— Е, јеси ли готов? — полугласно запита Челкаш Гаврилу, који се с веслима петљао

— Одмах! Када се нешто клати, — могу ли једном ударити веслом.

— Никако! Нимало ларме. Руком га мало утврди, доћи ће и сам на своје место.

Ноћ мрачна, по небу густе облаци, море мирно, црно и густо као масло. Мирише на со, умиљато шумори ударајући лако о бокове бродова и обале, и једва по мало љуска њихов чун.

— Ајдемо! — рече Гаврила спуштајући весла у воду.

— Добро!

Челкаш снажно потера чун, и он брзо заплива по глаткој површини воде, која под ударима весла плавичасто фосфоресковаше. Дуга пантљика, сјајна, меко светлуцајући вије се за крмом.

— Шта, глава те боли? — запита Челкаш милостиво.

— Страхота!... како гвожђе звечи... Хоћу да га одмах наквасим водом.

— Зашто? На-де се ти сам изнутра накваси, — и он му пружи стакло, — пре ћеш намирисати.

— Благослови боже!

Зачу се тихо бућкање.

— Еј ти! хоћеш да те чују?... биће ти! — задржи га Челкаш.

Чун се опет крете, нечујно и лако мичући се између бродова... Намах се опучи из те гомиле на море, бескрајно, силно, блиставо море простре се пред њима губећи се у даљини.

— Је ли лепо море? — запита Челкаш.

— Није ово ништа! Само је страшно на њему, — одговори Гаврила, равно и снажно веслајући.

— Страшно! Гледај будале! — прогунђа Челкаш подсмешљиво.

Он, крадљивац и циник, волео је море. Његова немирна нервна природа, жедна утисака, никад се није могла заситити посматрањем те мрачне ширине, бескрајне, слободне и моћне. Беше му криво да чује овакав одговор на своје питање о лепоти онога, што он воли. Седећи на крми пресецао је воду и гледао мирно унапред, пун жеље да се дуго и далеко вози по овој кадрастој глаткоћи.

У њему се на мору вазда будило и расло широко, топло осећање, које му сву душу обузимаше и малко је очишћаваше од животне рђавштине. Ценио је то, и волео је видети себе бољим овде, усред воде и ваздуха, где мисли о животу и сам живот губе — прве оштрину, а друге — вредност. Ноћу се над морем меко и глатко диже шум његова сањива дисања, тај недосезни звук улива у човечју душу мир, и умиљато утишкавајући њене зле тежње, порађа у њој моћне маште...

— А где је опрема, конопци? Е! — намах запита Гаврила немирно се осврћући по чуну.

Челкаш уздрхта.

— Опрема? Ево је код мене на крми.

— А каква је то опрема? — Запита Гаврила опет са сумњом у гласу.

— Каква?... допуштена и...

Али Челкаша беше стид лагати пред овим малим, и да крије своје намере, и беше му жао оних мисли и осећања, која овај младић уништи својим питањем. Ражљути се. Познато му оштро жежење у прсима и грлу надражи га, и он заповеднички и опорно рече Гаврили:

— Ти имаш ту да седиш, па ћути! Немој свој нос забавати у те ствари! Најмљен си да веслаш, па веслај. А ако станеш језик пружати, биће лоше. Разумеш?...

Зачас чун се потреса и застаде. Весла остадоше у води, пенушајући је, а Гаврила се узнемирено узмигољи на клупи.

— Веслај!

Оштра псовка одјекну ваздухом. Гаврила ману веслима. Пун, као поплашен и сам убрза, под нервозним гуркањем, сећи воду шумно.

— Равније!...

Челкаш поустаде с крме, не пуштајући весла из руку, и упршти своје хладне очи у бледо лице Гаврило погрљен, нагну унапред, лично је на мачку, готову да скочи. Чуло се љутито шкргутање зубима и плашљиво звекетање некаких коштираца.

— Ко то виче? — одјекну с мора сурова вика.

— О, ђаволе, та веслај!... лакше веслима!... убићу пса!... Е, дела, веслај!.. Један, два! Ајае! Само писни!... На комаде ћу те! — шиче Челкаш.

— Богорице... дјево... — шапуће Гаврила, дршћући, сав изнемогао од страха и напрезања.

Чун се лако и лепо обрте и пође натраг пристаништу, коме се пламенови светилника слили у једну разнобојну групу, а виде се стубови катарака.

— Еј! ко то виче? — зачу се опет.

Сад глас беше даље него први пут. Челкаш се умири.

— Ти сам, пријатељу, па вичеш! — рече он у правцу онога гласа, па се онда окрете Гаврили, који још молитву шапуташе: — Е, брате, срећа твоја! Кад би ти ђаволи нас појурили, — био би ти крај! Чујеш? Ја бих тебе одмах... рибам!...

Сад, када је Челкаш говорио мирно па и добродушно, Гаврила, још дрћући од страха, изусте:

— Слушај, пусти ме! Молим те и кумим Богом, пусти ме! Избаци ме гдегод! Ај-ај-ај! Про-онао сам сасвим!... Ама сети се Бога, и пусти ме! Шта ћу ти ја? Не могу ја то!... Нисам бивао на таким пословима... Ово је први пут... Госпде! Ево ћу пропасти! Како ме ти брате, заведе овако? а? Грехота од тебе!... Ето, душу губиш!... Ну, послови-и...

— Какви послови? — сурово запита Челкаш. — А? Је ли, какви послови?

Занимао га страх младићев, наслађивао се тиме, и тиме што је он, Челкаш, такав, страшан, грозан човек.

— Мрачни послови, брате... Пусти ме, Бога ради!... Шта ћу ти ја?... а? Мали сам...

— Ама, ћути! Да ми ниси био потребан ја те не бих ни узимао. Разумеш? — Зато ћути!

— Госпде! — плачно уздахну Гаврила.

— Е-е!... престани, гледај у мене! — пресече га Челнаш.

Али Гаврила се сад већ не могаше да уздржи, па тихо јецајући плакаше, шмркташе, врпољаше се на клупици, али је веслао снажно, очајно лудо. Чун као стрела јури. На путу им се опет указаше тамне фигуре бродова, и чун се опет изгуби међу њима.

— Еј ти, слушај! Ако те упита штогод, ти ћути, ако ти је живот мио! Разумеш?

— Хејој! — уздахну Гаврила очајно, и дода горко: — Судбино моја пропала!

— Не кукај! — шапу Челкаш заповеднички.

Од тога шапата Гаврила изгуби сваку способност што било мислити и премре од хладна предосећања неке несреће. Машиналио пусти весла у воду, устури се, узме их опет, баца опет, и једнако упорно гледа на своју обућу.

Ево пристаништа... Овуд од гранитна зида чују се људски гласови, поњескивање таласа, песма и утањено звиждање...

— Стој! — шане Челкаш. — Остави весла! Одупри се рукама о зид! Лакше, ђаволе!...

Гаврила се хваташе рукама за глатки камен док је чун возио поред зида. Чун се креташе без шума.

— Стој!... Дај весла! дај овамо! А где ти је пасош? у торби? Дај торбу! Де, дај брже! То је зато, драги пријатељу, да ми одавде не умакнеш... Сад ми нећеш умаћи. Без весла ти би некако и могао одавде ђиласнути и умаћи, али без пасоша било би те стра'. Чекај! Па пази, ако само писнеш, — оде ти на дно мора!...

И онда, гле, Челкаш се ухвати о нешто рукама, повиси у ваздуху, и несташе га преко зида.

Гаврила устрепта... То се зби врло брзо. Он осети како се с њега сваљује, сплаза онај проклети терет и страх, што је осећао покрај овог брката и мршава крадљивца... Сад да се бежи!... Одахне слободно и образре се. Лево се уздизаше црна маса без катарке, некакав огроман ковчег, празан и без људи... Сваки удар таласа о његове бокове ствара у њему мукао и је-чећи одјек, налик на тежак уздах. Десно диже се сури камени зид мола, као хладна и тешка змија. Позади истичу се такође неки прни костури, између зида и онога ковчега види се море, ћутљиво, пусто, с црним облацима над њим. Све беше хладно, црно, злослутно. Гаврило се престравио. То беше страх гори од онога због Челкаша; стегао га за прса крепко, стиснуо га у плашљиву гужву и приковао за клупу...

Гаврила се осећао притешен и згњечен мрачном тишином и лепотом ове околине и осећаше како жели што пре да види свога господара. А ако он тамо и остане? Време протиче спорје од облака који по небу миле... И тишина постаје све злослутнија... Али ево (мола) од зида, чује се плеска воде, шушкање, налик нешто и на шапутање. Гаврилу се учини да ће сад умрети...

— Еј! Спаваш ли? Држи!... Сматрено! — Чу се лагани глас Челкашев.

Са зида спушташе се нешто кубично и тешко. То Гаврила прими у чун. Спусти се још један такав исти предмет. Затим се преко зида опружи дугачка фигура Челкашева, однекуда се појавише и весла, код ногу Гаврилиних паде његова торба, а Челкаш тешко дишући намести се на крми.

Гаврила га гледа па се радосно и кротко осмејкује. — Уморио се? — запита он. — Не може се без тога, теленце једно! Нудер, мани веслом добро! Терај што можеш јаче!... Добро си зарадио, брате! Свршили смо пола посла. Сад само да се исплива одавде, с очију наших ђавола, — а после ћеш тамо добити своје парице, па онда иди својој Машки. Је ли се она твоја зове Машка? Еј, дете! (Наставиће се).

П О Т Е Р А

Крађа адиђара у Пеншти. — 30 пр. мес. извршена је у јувелирској радњи удове Карла Зубанија у Пеншти опасна крађа и том приликом однети су следећи адиђари: 1 златан женски сат ремонтар са 2 капка бр. 122.087, 1 златан женски сат ремонтар са 1 капком бр. 46814, 1 златан женски сат ремонтар са 2 капка бр. 108124, 1 златан мушки ремонтар сат са 1 капком бр. 24095, 1 златан женски ремонтар сат са 2 капка бр. 752393, 1 златан мушки ремонтар са 1 капком бр. 1198633, 1 златан мушки ремонтар сат са 2 капка бр. 46547, 1 златан мушки ремонт. сат са 2 капка бр. 97892, 1 златан мушки ремонт. сат са 2 капка бр. 106471, 1 златан женски ремонт. сат са 2 капка бр. 74187, 1 златан мушки ремонт. сат са 2 капка бр. 106814, 1 мушки златан ремонтар сат са 2 капка бр. 117751, 1 златан женски ремонт. сат са 2 капка бр. 91109, 1 златан женски ремонт. сат са 1 капком бр. 104964, 1 женски сат златан ремонт. сат са 2 капка бр. 96318, 1 сребрн мушки ремонт. сат № 87728, 1 сребрн мушки лонгин сат № 792393, 1 сребрн мушки лонгин сат бр. 31364, 1 сребрн мушки лонгин сат бр. 20324, 1 сребрн мушки лонгин сат бр. 97501, са коњем и докејом, 1 мушки ремонтар сребрн сат са 2 капка бр. 558450, 1 мушки ремонтар сребрн сат са 2 капка бр. 558449, 1 мушки од туле ремонтар сат са 2 капка бр. 136528 са златним циферблатом, 1 женски сребрн ремен. сат са 1 капком бр. 41993, 1 женски сребрн сат ремен. сат са 1 капком бр. 11881, 1 мушки од туле ремен. сат са 1 капком бр. 76543, 1 мушки сребрн ремен. сат са 2 капка бр. 1208, 1 мушки сребрн ремен. сат са 2 капка бр. 136946, 1 мушки сребрн ремен. сат са 2 капка бр. 1130, 1 мушки сребрн ремен. сат са 2 капка; 1 мушки од туле ремен. сат са 2 капка бр. $\frac{5}{4}$, 1 мушки од туле лонгин сат са 2 капка бр. $\frac{34}{8}$, 1 мушки од туле лонгин сат са 2 капка бр. 951394, 1 мушки лонгин сат од туле са 2 капка бр. 930314, 1 мушки лонгин сат од туле са 2 капка бр. 671350, 1 мушки од туле лонгин сат са 1 капком бр. 904683, 1 мушки од туле лонгин сат са 2 капка бр. 20018, 1 мушки лонгин сат од туле са 2 капка бр. 99251, 1 сребрн женски сат ремонтар са 1 капком бр. 67, 1 сребрн женски сат ремонтар са 1 капком бр. 51819, 1 мушки сребрн ремонтар сат са 2 капка

бр. 1023831, 1 мушки сребрн рементоар сат с 2 капка бр. 1015772 1 мушки сребрн рементоар сат с 1 капком бр. 1046350, 1 мушки сребрн рементоар сат с 2 капка бр. 0177541, 1 мушки сребрн рементоар сат с 2 капка бр. 1077539, 1 мушки од туле сат рементоар с 2 капка бр. 1017594, 2 мушка сата од туле рементоар са по 2 капка бр. 1047083 и 60012, 3 сата мушка од туле са по 1 капком бр. 1080897, 1025813 и 1088083, 1 оксидир сребрн мушки сат с капком бр. 1086171, 1 оксидир сребрн женски сат с 1 капком, 4 мушка оксидир сребрна сата са по 1 капком бр. 1010693, 1001749, 1010702 и 2764798, 8 оксидир сребрна женска сата са 1 капком под бр. 82371, 102976, 102911, 80430, 403009, 700465, 29767 и 34408; 7 златних бразлетна са аметистом, 7 златних брошева, 2 златна дугмета за манжетне, 29 златних ланаца за врат и сат, 87 сребрних и од туле ланаца за сатове, 6 сребрних кашчица за јело, 6 сребрних кашчица за кафу, 2 сребрне кашике за супу, 3 сребрне кашике за млеко, 3 сребрне кашике за воће, 22 сребрна сланика, 6 сребрна бештека без једног ножа, 12 сребрних кашика за јело, 24 сребрних кашика за кафу, 12 сребрних француских виљушака, 12 сребрних сандука за есајг, 6 сребрних сланика, 2 сребрна тањира за рибу, 1 сребрн нож за путер, 1 сребрн нож за сир, 6 сребрних бразлетна за ланчеве, 12 сребрних сланика, 10 сребрних дуванских кутија (неке и од туле) 3 сребрне бурмуте и 12 сребрних корпа за лебац и кашике за мока кафу. Сребрни есајг показује под увеличавајућим стаклом знак 5 К. На молбу аустро-угарских власти Управа града Београда расписује тражење за проналазак лопова и покрађе, па ако се пронађе да се њој спроведе. Нарочито ваља скренути пажњу јувелирима и часовничарима, ако би им ко понудио на продају коју покрађену ствар. УБр. 17758.

Љубомир Миловановић — Чварковић, из Брзана у окр. крагујевачком, отишао је од куће 17 пр. месеца у своју њиву ради чувања стоке и усева, па се више није ни вратио. Собом је тада однео један револвер од шест метака и један нож велики за појасом. Пошто је био осуђиван због крађе, то се сумња да се није удружио с поквареним људима у намери да чини рђава дела. Начелство округа крагујевачког актом Бр. 10450 моли све полицијске власти да Љубомира потраже и нађена начелству спроведу. Он је средњег стаса, лица смеђе-плавог, очију зелено-граорастих, косе смеђе-плаве, у лицу прилично пун, носи шпицасту браду, бркова смеђих обичних, кад говори врска због „р“, а на грудима има белегу од убода од ножа. Био је одевен у летње сељачко одело (кошуљу). УБр. 17454.

Изгубљен часовник. — 29 пр. месеца на путу између Болеча и Гроцке око 7 часова уваче, г. Драгутин Антонијевић, чиновник поштанско-телеграфски из Београда, изгубио је златан часовник, мушки, на обичном дуплом кратком ланчићу, који на крају има телеграфски знак у виду дугуљастог месинганог зашупача, а на овом црно дугме. Сатна алка и дугме за навијање сата није од злата. Сат има три заклопца, затворен је, без монограма и жига фабрике у којој је рађен. Сказаљке су црне и танке. На поклопцу од циферблата има бр. 14. Споља се познају знаци удубљења услед његовог пада. Јапија је од никла. Начелник среза грочанског актом Бр. 4452, моли све полицијске власти да нареду трагање. А нарочито ваља скренути пажњу јувелирима да припазе на лице, које би им исти часовник понудило на продају. УБр. 17681.

Стеван Радонић, Милутин Стевановић, Теофило Вучковић и Милосав Марковић, скитнице, који су по пресуди начелника среза жичког од 9 пр. месеца бр. 7104 у Лебанима, имали да издрже казну шесто-месечног прогонства, отишли су незнано где. Начелство округа врањског актом Бр. 9511 моли све полицијске власти да именоване потраже и нађене њему спроведу. Стевану је 15 година, псевег раста, плаве косе, плавих очију, љосав, одевен у цивилу; Милутину је 40 година, средњег раста, црне косе, црних очију, бркова повећаних — плавих, смеђе браде, одевен у сељачко одело; Теофилу је 26 година, малог раста, црне косе, бркова малих — црних, мале шпицасте браде; одевен у цивилу. УБр. 17689.

Непознато лице 29 маја тек. год. извукло је Радисаву Огњановићу, кафеџији новчаник од црвене коже, кад је исти Радисав путовао возом за Београд. Он је ту покрађу приметио у путу између Лапова и Марковца. У новчанику су биле следеће ствари: тапија од имања Радисава Огњановића; решење од његовог имања; заложнице државних лозова бр. 1 и 2 код

Опште радничке задруге; лично кафанско право; уговор од имања од Пард. Јусуфа; 440 динара у српским новчаницама; његова војна буква; општинско уверење да није земљоделац; две пореске књижице и извод умрлих за поч. жену његову Соколу. Управа града Београда актом Бр. 16614 моли све полицијске власти, да непознатог крађивца и покрађу потраже и да по закону поступе. УБр. 16614.

Непознато лице, ноћу између 21 и 22 марта т. г. са железничке станице у Ђуприји украдо је један кувер са следећим стварима: један полован зимски капут, пар новог одела од шајака угасито плаве боје, једно бело ћебе, шест кошуља сатинских у боји, три пешкира од српског платна, два пара сељачких чарапа и друге ситнице. Начелство округа моравског актом бр. 7878 моли све полицијске власти да лопова и покрађу потраже и да по закону поступе. УБр. 16573.

Радомир Вујичић — Шикљевић, родом из Вукосавца, у срезу јасеничком, округу крагујевачком, побегао је из нишког казног завода, где је као осуђеник издржавао казну. Њему је 26 година, средњег стаса, косе смеђе-плаве, обрва плавих, очију плавих, бркова малих — плавих; брије се. Био је одевен у осуђеничко одело са црним гуњетом. Управа нишког казног завода актом Бр. 1331, моли све полицијске власти, да Радомира потраже и да га нађеног управи стражарно спроведу. УБр. 16689.

Петар Нешовић, земљоделац из Доње Бејаштице, који је био код начелника среза прокупачког под истрагом, у притвору и окуву за дело хотимичног убиства с предумишљајем побегао је из притвора ноћу између 1 и 2 тек. мес. Петру је 40 година, средњег је раста, у опште плав, малих бркова, ретких, брије се, љопав је у леву ногу, јер му је краћа. Био је одевен у сељачко одело. Начелство округа топличког актом Бр. 4878 моли све полицијске власти да Петра потраже и нађена њему спроведу.

Боривоје Николић, оvd. кројачки помоћник, 18 пр. мес. узео је од Николе Јовановића хлебара, зимски капут и један сако — жут, па побегао. Управа гр. Београда актом Бр. 16775. расписује тражење за проналазак Боривоја, па ако се пронађе да се управи спроведе.

Станија жена Милутина Миловановића, тежака из Милошевца, напустила је свога мужа још 21 априла тек. год. и отумарала незнано где, одневши собом неке ствари и 32 динара у новцу. Њој је 20 година, средњег стаса, пуна је, црних очију и црне косе, у лицу шорава од богиња. Била је одевена у сељачку сукуњу и реклу од црвеног цица. Начелник ср. орашког актом Бр. 7839, моли све полицијске власти, да Станију потраже и нађену њему стражарно спроведу. Није искључена могућност, да је негде у проститутској радњи или у некој механи као собарица. УБр. 16684.

Иван Михајловић, покућар Вучка Ристића, кафеџије из Београда, извршио је своје газди 25 тек. мес. просту крађу, и однео му: једну меницу од 500 динара, 1 пасон, 2 комада $\frac{1}{8}$ лозова класне лутрије Бр. 5730 а и 17320 а, $\frac{1}{4}$ лоза Бр. 6565 а и 2 ($\frac{1}{8}$) не зна им бројеве. Упр. гр. Београда актом Бр. 17074, расписује тражење за проналазак крађивца, па ако се пронађе да се њој стражарно спроведе. Иван је родом из Венчана или Поповића у округу подунавском. Њему је 17 година, раста повисоког, (цигљаст), црномањаст, био је одевен у цивилу.

Непознати лопови ноћу између 19 и 20 тек. мес. украли су Чедомиру Благојевићу и Димитрију Благојевићу из Бујимира у срезу моравском по једног коња и то, Чедомиру, маторог 8 година, врне длаке, на грбини има мало беле длаке, гриве и репа ошишаног, жигосан у врату. Димитрију, маторог 15 година, длаке затворено-доратасте на грбини има белегу од седла, у оба ува ровашен; грива му је сасвим мала; жигосан са О. Начелство округа нишког актом Бр. 10257, моли све полицијске власти да лопове и покрађу потраже и нађене њему спроведу. УБр. 17036.

Павле Гвозденовић, из Осаонице, по пресуди среске власти од 7 септембра пр. год. Бр. 10612, има да издржи 20 дана затвора и да плати 2 динара таксе за дело из тач. 11. § 365. крив. закона, која је постала извршна. Пу Павле је одмах по сазнању за ову пресуду, побегао, те се иста није могла извршити. Начелник среза драгачевског актом Бр. 5792, моли све полицијске власти, да Павла потраже и нађена њему спроведу. Њему је 38 година. УБр. 17153.

Радивоје Милошевић, бив. покућар, био се погодио код неких странаца — сликара, који су одсели код „Србије“, да их прати као тумач по Београду. Кад су га 27 пр. мес. изјутра послали да им донесе иберциге, он је ове узео и побегао. Иберцизи су половни, дугачки, боје пепељасте са узаном смотском крагном. Управа града Београда расписује тражење за проналазак Радивоја, па ако се пронађе да се њој стражарно спроведе. Њему је 17 година, средњег стаса, смеђе косе, образа пуних, очи смеђе, тек нагарених наусница. Био је одевен у капут сако, беличаст, стари; на глави је имао црну велосипедску капу. УБр. 17302.

Вићентије Мијаиловић, скитница, родом из Сарајева у Босни, пресудом начелства округа ужичког од 23 тек. месеца Бр. 7635, осуђен је поред издржаног тродневног затвора, због скитње и беспосличења, и на прогонство у Босну, као у место рођења, но исти је у путу за В. Башту, побегао испред спроводника незнано где. Њему је 20 година, средњег раста и писмен је. Начелство округа ужичког актом Бр. 7761, моли све полицијске власти, да Вићентија потраже и нађена њему стражарно спроведу. УБр. 17377.

Непознати лопов, 24 пр. мес. украо је Михајлу Богдановићу из села Водња, у срезу подунавском, једног коња маторог 6 година, длаке доратасте, у обе задње ноге и једну предњу путоногаст. Начел. окр. смедеревског актом Бр. 6457, моли све полицијске власти да лопова и покрађу потраже и да по закону поступе.

Милап — Михајло Јовановић, скитач, Циганин, био је стављен под суд и у притвор због крађе коња и прављења лажних исправа. Али он је побегао из болнице, где је био на лечењу. Књажевачки првостепени суд расписује тражење за његов проналазак, па ако се пронађе, да му се стражарно спроведе с позивом на Бр. 10239. Њему је 49 година, средњег раста, дежмекаст, широких прсију, црномашааст, црне косе, бркова црних дебелих, црних очију. УБр. 17257.

Никола Милошевић и Милоје Стаматовић, из Вирина, у срезу деспотовачком, побегли су од својих кућа. Николи је 15 година, смеђе очи има, а на десном образу и увету има белеге од шкрофула. Писмен је. Милоју је 15 година, смеђе очи и плава коса. Обоје су били одевени у сељачка одела (гуњеве и чакшире). Начелство округа моравског, актом Бр. 8075, моли све полицијске власти, да Николу и Милоја потраже и о резултату известе. УБр. 17279.

Коломан Маца, шегрт у фабрици амрела Макс Маце, отишао је из радње 25 пр. мес., па се није вратио. Управа града Београда актом Бр. 17301, расписује тражење за његов проналазак, па ако се пронађе да јој се упуту. Коломан је средње величине, пун — буцмаст, округле главе, кратко ошишан, бркова малих црних, брије се, црних очију. Био је одевен у браонсако одело.

Непознати утопљеник, мушког пола, нађен је на спруду Мораве код села Својнова, у срезу темнишком, округу моравском. Тело је голо, дугачак је до врата 1-38 см. Глава је одвојена од тела, десне руке нема, остала је само мишићна кост. Преко средине тела налазио се један прост ужи кајиш са кањином од ножа. Од одела имао је један рукав од антерије од ћитајке са левом половином. На потиљку је нађена црна ретка коса, зубе има крушне, од којих нема: у доњој велици два, а у горњој један. Леш је прешао у трулеж, јер је још пре 15 дана избачен. Може имати до 40 година. Начелство округа моравског актом Бр. 8163, моли све полицијске власти да потраже породицу утопљеникову и да ја ради обавештења упуте њему. УБр. 17376.

Радомир Вујичић — Писљевић, из Вукосава, осуђеник нишког казненог завода, за кога смо јавили да је побегао, ухваћен је.

ТРАЖИ СЕ

Мангун во, длаке мрко-жуте, са неколико гука на глави, рожљастих рогова, у десно ухо засечен, а лево нема, матор 5 година, нађен је у селу Вукоманову у срезу нишком. Начелство округа нишког актом Бр. 9939, моли све полицијске власти, да сопственика потраже и њему упуте или начелнику среза нишког с позивом на Бр. 8730. УБр. 16694.

Драгутин Антонијевић, чиновник поштанско-телеграфски из Београда, 29 јуна о. год. на путу Болеч-Гроцка око 7 часова у вече изгубио је један златни часовник мушки на обичном кратком дуплом ланчићу, који на крају има телеграфски знак у виду дугуљастог месинганог запучаша, а на овом црно дугме. Сатна алка, као и дугме за навијање сата није од злата. Сат има три заклопца, затворен је, без монограма и жига фабрике у којој је рађен. Сказаљке су црне и танке. Не поклопцу од циферблота има број 14 што значи, да је злато од четрнајест карата. С поља се познају знаци удубљења услед падања његовог на земљу у два-три пута. Јапија је од никла. — Моле се све власти, да на згодан начин нареду за трагање овог часовника, па у случају проналаска мени га испошљу, у противном одговоре, а уредништво пак, да га изволи оштампати у свом листу. Началник ср. грочанског № 4452.

СКРЕЂЕ СЕ ПАЖЊА

Милош Симић, варалица, из Београда. — На тужбу више лица кварт дорћолски ставио је овога варалицу у притвор и под ислеђењем због више почињених превара овде у Београду. У колико се до сада зна, Милош је неколицини који су се до сада пријавили кварту на варалички начин узео 471 динар. Преваре је вршио махом тиме, што је ступао у споразум са задарима који немају посла корсем на заједнички рад представљајући им извесан посао на коме би се могло добро зарадити. У тој цели направивши им је и подносио планове, па им онда аконто тога измишљеног посла узимао новац. Разуме се, да после тога није било ни посла ни пара. Да би се сазнало је ли Милош још кога

преварио, Управа гр. Београда позива да се оштећени њој пријаве.

Милошу је 24 године, сувоњав, средњег стаса, лица дугуљаста, очију смеђих, нос правилна, бркова црних малих, косе црне, врло је говорљив. У слици је добро погођен.

УХВАЋЕН

Михаило — Мика Тодоровић, из Великог Градишта, за кога смо у прошлом броју јавили да је побегао, ухваћен је.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ и ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Г. Јован Скерлић, приправник гимназије краља Александра и сарадник нашега листа, 29. пр. мес. на Петров дан ове године, промовиран је на лозанском универзитету за доктора књижевности. Искрено честитамо младоме доктору на таком успеху, тим пре и више, што је он први и за сада једини доктор књижевности у Србији

Оне наше пријатеље, којима дајемо лист бесплатно и који су нам обећавали сарадњу, молимо их да нам по штогод даду сад за идуже бројеве, док трају судска и школска ферија, јер сад су иначе извесни наши сарадници отпутовали у купатила.

Ових дана опет је у неким новинама недостојним начином извршен напад на уредника нашега листа, износећи, како је он тобож почињено неке злоупотребе и да је због тога под кривичном одговорношћу. — Сматрамо за дужност изјавити, да су то најординарије лажи инспирисане од људи који се ни у ком случају не могу похвалити са својом чашћу. А напад су тај извршили једино с намером да нашkode листу и да га дискредитују код читалаца и претплатника.